

Vergaderjaar 2019–2020

35 210 VIII

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2019 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2019 wijzigingen aan te brengen in:

1. de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
2. de begrotingsstaat inzake de agentschap DUO van dit ministerie.

De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

I.K. van Engelshoven

De Minister van Basis- en Voorgezet Onderwijs en Media,

A.Slob

B. BEGROTINGSTOELICHTING

De begrotingstoelichting bestaat uit de volgende onderdelen:

1. De departementale begroting
  1. Leeswijzer
  2. Het beleid
    1. Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangsten
    2. De beleidsartikelen
    3. De niet-beleidsartikelen
    4. Agentschap Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)

1. Leeswijzer

In deze Eerste Suppletoire Begroting van OCW zijn de effecten van besluiten van het Kabinet over de Voorjaarsnota verwerkt. Deze suppletoire wet moet dan ook in samenhang worden gezien met de Voorjaarsnota. Allereerst is de begrotingsstaat voor de verplichtingen, uitgaven en ontvangsten voor de begroting van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap opgenomen. Hierin wordt inzicht gegeven in de financiële wijzigingen die op (beleids)artikelniveau worden voorgesteld in de begroting voor het jaar 2019. De Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media is verantwoordelijk voor Artikel 1 (Primair onderwijs), Artikel 3 (Voortgezet onderwijs), Artikel 9 (Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid) en Artikel 15 (Media). De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is verantwoordelijk voor de overige artikelen. De verdeling van de beleidsterreinen is vastgelegd in de portefeuillevverdeling van Kabinet Rutte III.

Dit onderdeel van de memorie van toelichting bestaat uit een algemeen deel en een artikelsgewijs deel. Het algemeen deel bevat een overzicht van de belangrijkste suppletoire mutaties op de OCW-begroting (paragraaf 2.1). Vervolgens wordt per beleidsartikel een overzicht van de wijzigingen gegeven, inclusief toelichting (paragraaf 2.2). Daarbij worden mutaties groter of gelijk aan onderstaande staffel toegelicht:

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerp-begroting in € miljoen)	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1000	5	10
=> 1000	10	20

De toelichtingen op de uitgaven gelden ook voor de verplichtingen. Alleen indien er sprake is van een groot verschil van de verplichtingenmutaties ten opzichte van de uitgavenmutaties, wordt dit verschil apart toegelicht. Deze verschillen ontstaan bijvoorbeeld doordat er verplichtingen zijn aangegaan die niet tot een uitgavenmutatie leiden (zoals het aangaan van garantieverplichtingen in het kader van schatkistbankieren) of door regelingen waarvoor de verplichtingen dit jaar worden aangegaan terwijl de uitgaven pas volgend jaar (of in de jaren daarna) plaatsvinden.

2. Het beleid

2.1. Overzicht belangrijkste uitgaven en ontvangsten mutaties

In onderstaande tabel worden de belangrijkste suppletoire mutaties met de budgettaire effecten voor 2019 weergegeven.

Deze mutaties worden hieronder nader toegelicht.

Tabel 1 Belangrijkste suppletoire mutaties 2019 (Bedragen x € 1 miljoen)

	Artikelnr.	Uitgaven	Ontvang- sten
Vastgestelde Begroting 2019		42.024,2	1.329,2
Belangrijkste suppletoire mutaties			
1 Leerlingen- en studentenontwikkeling	diverse	21,7	- 33,5
2 Ontvangen relevante loon- en prijsbijstelling	91	1.040,4	
3 Tegenvaller DUO en overige tegenvallers	diverse	40,7	
4 Invullen openstaande taakstelling en tegenvallers	diverse	- 145,6	
5 Intensivering Bèta-techniek	diverse	41,0	
6 Overheveling RA-middelen van de Aanvullende Post	diverse	43,3	
7 Kasschuiven	diverse	63,9	
8 Niet-kaderrelevante mutaties	11, 12, 91	- 73,4	21,6
9 Rente studiefinanciering	11		- 2,8
10 Overige mutaties	diverse	- 9,1	- 6,6
Stand 1e suppletoire begroting 2019	Totaal	43.047,1	1.307,9

Toelichting:

1. Leerlingen- en studentontwikkeling en mbo-systematiek

De Referentieraming is de jaarlijkse raming van leerlingen- en studenten-aantallen. Uit de Referentieraming 2019 blijkt dat het aantal leerlingen en studenten per saldo hoger is dan de in de begroting 2019 verwerkte aantallen; samen met de studiefinancieringsraming leidt de Referentieraming tot een tegenvaller op de begroting van € 55,2 miljoen in 2019 oplopend tot € 57,9 miljoen in 2023.

De tegenvaller op de Referentieraming is het saldo van de uitkomsten per sector. In het po is er sprake van een tegenvaller die mede wordt veroorzaakt door een toenemend migratiesaldo waardoor er meer kinderen in de leerplichtige leeftijd zijn. In het vo is er juist een meevaller. In het mbo is er een tegenvaller, onder andere door een hogere doorstroom van vmbo leerlingen naar mbo, vooral naar de niveaus mbo 3 en 4, en door een hogere instroom vanuit buiten het onderwijs. In het hbo daalt het aantal studenten de eerstkomende jaren ook minder sterk dan eerder geraamd, vooral door een hogere instroom vanuit mbo en van buiten het onderwijs. Ook de wettelijke erkenning van het *associate degree* zorgt voor een minder grote daling. In het bijzonder valt een stijging op in de pabo. Het aantal hbo-studenten stijgt over het algemeen vooral in deeltijdopleidingen. In latere jaren daalt het aantal studenten in het hbo juist sterker dan eerder geraamd. In het wo is de doorstroom vanuit het hbo en de instroom van Nederlandse studenten buiten het onderwijs hoger. Daarnaast is de instroom van internationale studenten hoger. Het kabinetsbeleid stimuleert mensen om hun opleiding af te stemmen op de Nederlandse arbeidsmarkt, specifiek in tekortsectoren, zoals techniek, zorg en de lerarenopleidingen, en daar lijken de positieve effecten van zichtbaar. Op de studiefinancieringsraming is een meevaller. Dit wordt deels veroorzaakt door lagere uitgaven op de omzetting van lening naar gift bij de bol in het mbo. Ook is er een bijstelling naar beneden op de uitgaven aan het ov.

De per saldo tegenvaller op de leerlingen- en studentenraming en studiefinancieringsraming wordt door het Kabinet structureel generaal gecompenseerd. Hierdoor kunnen de onderwijsinstellingen structureel gecompenseerd worden voor de groei in leerlingen en studenten ten opzichte van de raming in het vorige jaar.

In Tabel 2 is de doorrekening van de mutaties op de leerlingen- en studentenraming en de studiefinancieringsraming te zien. De bedragen voor de studiefinancieringsraming zijn een saldo van uitgaven en ontvangstenmutaties. Voor 2019 telt de uitgaventegenvaller van € 21,7 miljoen en de ontvangstentegenvaller van € 33,5 miljoen op tot een tegenvaller van € 55,2 miljoen.

Tabel 2 Leerlingen- en studentenontwikkeling en studiefinanciering (Bedragen x € 1 miljoen)						
Artikel	Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
1	Primair onderwijs	14,6	17,1	24,7	32,7	32,7
3	Voortgezet onderwijs	- 8,9	- 21,3	- 35,1	- 37,8	- 33,7
4	Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	- 0,6	33,8	12	32,6	59,5
6	Hoger beroepsonderwijs	31,7	31,7	15,8	- 4,9	- 24,3
7	Wetenschappelijk onderwijs	47,2	47,2	57,6	64,6	67,1
11, 12, 13	Studiefinanciering (relevant student-gebonden)	0,9	1,5	- 11,9	- 13,5	- 11,9
11,12,13	Studiefinanciering (autonoom)	- 29,7	- 39,2	- 24,3	- 24,2	- 31,5
Totaal leerlingen- en studentenontwikkeling en studiefinanciering		55,2	70,8	38,8	49,5	57,9

Vorig jaar hebben de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media, en de Minister van Financiën een verkenning verricht naar de systematiek rondom de OCW-ramingen. Over het eerste deel van deze verkenning, gericht op de nauwkeurigheid van de ramingen, bent u voor de begrotingsbehandeling 2019 [geïnformeerd](#). Net zoals in voorgaande jaren is de afwijking van de leerlingen- en studentenraming minder dan 1% ten opzichte van de vorige raming. De betrouwbaarheid van de raming is hiermee hoog. In het eerste deel van de verkenning is toegezegd om voor de zomer terug te komen op het tweede deel van de verkenning, gericht op de doorrekening van de ramingen naar de OCW-begroting. Aan deze toezegging is bij deze voldaan.

Samen met Financiën zijn alle mogelijke manieren verkend om in deze doorrekening naar de begroting van OCW meer rust te brengen. Voorwaarden hierbij zijn dat de werkwijze voldoet aan alle begrotingswet en -regelgeving en de begrotingsregels van dit Kabinet en dat deze geen onevenredige verschuiving van risico naar het onderwijsveld teweeg brengt.

Onder deze voorwaarden zal een mee- of tegenvaller op de OCW-begroting als gevolg van de doorrekening van de ramingen altijd bestaan. Wel hebben wij kans gezien om de onrust in de begrotingscyclus te verminderen. Een afwijking van het geraamde aantal studenten wordt voortaan in het ho met één jaar vertraging doorgerekend naar de ho-budgetten en de budgetten in het lopende begrotingsjaar worden niet aangepast. Hierdoor hoeft er niet meer in het lopende jaar onder tijdsdruk te worden omgebogen als er sprake is van een tegenvaller. Dit sluit aan bij de wijze waarop de leerlingenaantallen budgettair worden verwerkt in het mbo (de «mbo-systematiek»). Dit heeft als gevolg dat er in het lopende jaar voor het ho geen mee- of tegenvaller op de OCW-begroting plaatsvindt.

Voor de ho-sectoren betekent dit dat de onderwijsbudgetten voor het lopende jaar vast staan en dat de sectoren het volgende jaar gekort of gecompenseerd worden voor een verandering in de raming van het aantal studenten. Het macrobudget voor het ho wordt dus met één jaar vertraging

aangepast aan de studentenaantallen. Aan de ene kant dragen de ho-sectoren hierdoor een beperkt risico (*for better or worse*), aan de andere kant biedt dit zekerheid over het beschikbare budget in het lopende jaar. Om te voorkomen dat de ho-sectoren nadeel ondervinden door invoering van deze nieuwe werkwijze wordt eenmalig alsnog de tegenvaller in het lopende jaar (2019) gecompenseerd. In Tabel 2 is dit zichtbaar doordat de mutaties in het ho voor 2019 en 2020 hetzelfde zijn. 2019 wordt nog doorgerekend volgens de oude systematiek, en in 2020 wordt opnieuw uitgegaan van de mutatie in 2019. Vervolgens wordt in 2021 de mutatie van 2020 verwerkt, enzovoorts.

2. Doorverdeling loon- en prijsontwikkeling

Het Kabinet besluit dit jaar opnieuw loon- en prijsontwikkeling (lpo) uit te keren over de departementale begrotingen, ter compensatie van stijgende lonen en prijzen. In Tabel 3 is de verdeling van de lpo over de artikelen te zien. De lpo-tranche 2019 die OCW uitkeert aan de sectoren bedraagt in 2019 € 895,1 miljoen. Een deel van de lpo wordt ingehouden ter dekking van de openstaande taakstelling en de tegenvaller bij onderhoud en vervangingen van de ICT-systemen bij DUO. Dit wordt verder toegelicht onder 3 en 4. Alle wettelijk verplichte lpo wordt wel uitgekeerd. De uitgekeerde lpo in Tabel 3 en de ingehouden lpo in Tabel 4 tellen op tot het bedrag in Tabel 1 bij «Ontvangen relevante loon- en prijsbijstelling».

Tabel 3 Uitgekeerde loon- en prijsontwikkeling tranche 2019 (Bedragen x € 1.000)						
Artikel	Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
1	Primair onderwijs	312.422	309.560	307.785	305.641	303.898
3	Voortgezet onderwijs	225.112	223.077	221.029	219.385	218.604
4	Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	95.227	94.934	93.684	87.698	95.662
6	Hoger beroepsonderwijs	75.183	75.759	77.705	78.617	78.506
7	Wetenschappelijk onderwijs	100.513	101.882	103.931	105.535	106.548
8	Internationaal beleid	142	145	119	119	119
9	Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid	1.070	1.127	1.028	1.043	1.007
11	Studiefinanciering	29.563	19.987	20.457	30.482	30.828
12	Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten	1.979	1.943	1.926	1.915	1.875
13	Lesgelden	86	86	86	86	85
14	Cultuur	25.724	25.558	25.012	24.162	24.005
15	Media	18.587	18.728	18.850	18.995	19.098
16	Onderzoek en wetenschapsbeleid	3.147	3.153	3.153	2.235	3.166
25	Emancipatie	440	440	439	439	439
91	Nog onverdeeld	0	0	0	0	0
95	Apparaat Kerndepartement	5.879	6.254	6.275	6.214	6.233
	Totaal	895.074	882.633	881.479	882.566	890.073

3. Tegenvaller DUO en overige tegenvallers

In de Tweede Suppletore Begrotingswet 2018 zijn problemen in onderhoud en vervanging van ICT bij DUO gemeld. Deze problematiek is toen voor 2018 van dekking voorzien. Daarnaast is vermeld dat de Tweede Kamer bij de Voorjaarsnota 2019 wordt geïnformeerd over de omvang en dekking van de structurele problematiek bij DUO. Om de taken van DUO uit te kunnen blijven voeren, zijn investeringen nodig in onderhoud en vervanging van de ICT-systemen. Het gaat om een bedrag van € 26,7 miljoen in 2019 oplopend naar € 49,1 miljoen in 2030. Deze problematiek wordt in deze begrotingswet gedekt. De benodigde bedragen worden hiertoe op het instrument

«bijdrage aan agentschappen» van de artikelen gezet. Momenteel wordt door DUO de implementatie van de aanbevelingen van de beleidsdoorlichting verwerkt in een ontwikkelplan. De ordentelijke implementatie van deze aanbevelingen zijn voorwaardelijk voor het aanwenden van de gereserveerde middelen. De dekking vanaf 2025 komt terug in de begroting 2021. 2018 is afgesloten met een positieve eindejaarsmarge van € 10,3 miljoen. Hier staat tegenover dat er € 19,6 miljoen aan overlopende verplichtingen uit 2018 nog dit jaar betaald moeten worden. Twee uitgaven die in 2019 begroot waren, zijn reeds in 2018 uitgegeven, waardoor er in 2019 ruimte vrijvalt. Dit betreft een betaling van het Regionaal Programma (€ 0,7 miljoen) en van het Regionaal Investeringsfonds (€ 2,1 miljoen). Per saldo moet hierdoor € 6,4 miljoen aanvullend OCW-breed gedekt worden voor overlopende verplichtingen uit 2018.

Tot de overlopende verplichtingen (€ 19,6 miljoen) behoren:

Vermeld in Tweede Suppletoire Begrotingswet 2018:

- Een overlopende verplichting op huisvestingsplan Caribisch Nederland (€ 4,8 miljoen).
- Regeerakkoordmiddelen voor archeologie (€0,8 miljoen).
- Projecten emancipatie (€ 0,6 miljoen).
- Vertraagde verhuizing Inspectie van het Onderwijs (€ 1,2 miljoen).

Vermeld in de Slotwet en/of veegbrief:

- Overlopende verplichting Caribisch Nederland (€ 1,2 miljoen).
- Doorstroomregeling mbo-hbo (€ 6,2 miljoen).
- Vrijgemaakte middelen voor inzet tegen het lerarentekort (€ 2,3 miljoen).
- Overlopende verplichtingen apparaatskosten (€ 0,5 miljoen).

Als laatste is er een overlopende verplichting op de omroepmiddelen (€ 2,0 miljoen). Aan het einde van het jaar worden niet bestede middelen toegevoegd aan de AMr. In 2018 heeft dit per ongeluk niet plaatsgevonden. Daarnaast zijn er enkele andere tegenvallers die OCW-breed worden gedekt:

- Rijksbrede ICT-problematiek bij eID, GDI en BRP (€ 7 miljoen structureel, vanaf 2019).
- Negatieve lpo-tranche 2018 over de toen openstaande taakstelling (€ 0,6 miljoen structureel, vanaf 2019).
- Extrapolatiecorrectie (€ 1,5 miljoen in 2022).

Deze problematiek telt op tot een reeks beginnend op € 14,0 miljoen in 2019, € 9,1 miljoen in 2022 en € 7,6 miljoen vanaf 2023. Voor 2019 telt de tegenvaller bij DUO (€ 26,7 miljoen) en de bovenstaande problematiek (€ 14,0 miljoen) op tot € 40,7 miljoen.

4. Invullen openstaande taakstelling en tegenvallers

In de begroting 2019 was een taakstelling op Artikel 91 (Nog onverdeeld) geparkeerd, beginnend in 2020 met € 114,4 miljoen, oplopend tot € 160,9 miljoen in 2023. Deze taakstelling was het gevolg van de tegenvaller op de leerlingen- en studentenontwikkeling en studiefinanciering in 2018.

Voor de openstaande taakstelling en de tegenvaller bij DUO wordt een deel van de lpo structureel ingezet. Het grootste deel van de lpo wordt verplicht uitgekeerd aan de sectoren. Een kleiner deel van de lpo op onderwijs, onderzoek en de apparaatskosten wordt ingezet. Als gevolg hiervan ontvangen de onderwijs- en onderzoeksectoren vanaf 2019 nog steeds meer geld, maar worden zij niet volledig gecompenseerd voor inflatie. Onder dit niet uitgekeerde deel van de lpo valt de prijsbijstelling op de

onderwijsbekostiging (behalve die van Artikel 1 (Primair onderwijs)), en de meeste loon- en prijsbijstelling op de andere begrotingsinstrumenten. Ook de prijsbijstelling over het apparaat van OCW en de agentschappen wordt ingehouden. Het grootste deel van de lpo is echter wel uitgekeerd. Dit geldt voor vrijwel alle loonontwikkeling op de onderwijsbekostiging, de loonontwikkeling op de loonsom van de apparaatskosten van de onderzoeksinstituten en de loonontwikkeling op de studiefinanciering. Daarnaast wordt de loonbijstelling op het apparaat en de agentschappen uitgekeerd. De uitgekeerde lpo is gelijk aan de lpo in Tabel 3.

In Tabel 4 is de ingehouden lpo per artikel weergegeven. In 2019 wordt € 145,3 miljoen ingehouden, oplopend tot € 149,2 miljoen in 2024. Deze lpo is voldoende om zowel de openstaande taakstelling als de tegenvaller bij DUO binnen de begrotingshorizon te dekken. Hiervoor is intertemporele compensatie vereist omdat het kasritme van de problematiek niet aansluit met dat van de dekking. Als gevolg hiervan is de dekking in 2019 uit de niet-verplichte lpo hoger dan de problematiek. In de andere jaren is dit juist omgekeerd. Cumulatief zijn de problematiek en de dekking gelijk.

Daarnaast wordt vanaf 2024 de lpo-tranche 2018 op de intensiveringsmiddelen ingezet. Deze tranche is vorig jaar ingezet ter dekking van de problematiek in 2019-2023, en kan nu structureel worden ingezet voor 2024 en verder.

Tabel 4 Niet-verplichte loon- en prijsontwikkeling tranche 2019, voor onderwijs, onderzoek en apparaat ingehouden voor taakstelling en DUO (Bedragen x € 1.000)

Artikel	Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
1	Primair onderwijs	18.415	19.535	19.559	19.813	19.812
3	Voortgezet onderwijs	22.385	21.998	21.846	21.708	21.649
4	Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	29.471	34.353	34.259	32.709	33.548
6	Hoger beroepsonderwijs	14.680	14.913	15.385	15.942	16.083
7	Wetenschappelijk onderwijs	25.095	25.445	26.018	26.613	26.967
8	Internationaal beleid	137	118	114	114	114
9	Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid	3.953	3.793	3.794	3.777	3.777
11	Studiefinanciering	1.086	1.118	1.129	1.138	1.147
12	Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten	176	176	176	176	176
13	Lesgeld	74	74	74	74	73
14	Cultuur	0	0	0	0	0
15	Media	0	0	0	0	0
16	Onderzoek en wetenschapsbeleid	28.338	28.172	28.015	28.942	28.006
25	Emancipatie	0	0	0	0	0
91	Nog onverdeeld	0	- 2.871	- 3.521	- 3.919	- 4.038
95	Apparaat Kerndepartement	1.473	1.485	1.473	1.463	1.474
	Totaal	145.283	148.309	148.321	148.550	148.788

De problematiek die voortkomt uit het restant van de overlopende verplichtingen, de rijksbrede ICT-tegenvallers, de extrapolatiecorrectie en de negatieve lpo-tranche 2018, wordt als volgt opgelost:

- Het restant van de niet-verplichte lpo (€ 13,3 miljoen) voor 2019.
- Een deel van de lpo tranche 2018 over de intensiveringsreeksen (oplopend van €1,8 miljoen in 2021, tot € 4,2 miljoen in 2022 en € 2,1 miljoen structureel).
- De middelen die overblijven door het afschaffen van de rekentoets (€ 2,1 miljoen in 2020, € 2,3 miljoen in 2021 en 2022, en € 2,1 miljoen structureel vanaf 2023).

- Een incidentele korting op de subsidies van mbo in 2019 (€ 96 duizend), en een korting op de bekostiging vanaf 2020 van € 2,0 miljoen en € 1,0 miljoen structureel.
- Een incidentele korting op de subsidies van ho (€ 171 duizend in 2019, oplopend tot € 2,0 miljoen vanaf 2020).
- De inzet van een deel van de niet-verplichte Ipo-tranche 2019 op Artikel 14 (Cultuur) (€ 0,4 miljoen in 2019 en structureel, € 0,5 miljoen in 2022).
- Het per saldo tekort in 2019, 2020 en 2021 wordt intertemporeel gecompenseerd door overdekking in de jaren 2022 en 2023.

5. Intensiveringen

Het Kabinet heeft structureel € 41 miljoen vrij gemaakt voor bèta-techniek in het hoger onderwijs. In 2019 wordt dit geld ingezet voor bekostiging bèta/techniek-opleidingen hbo (€10,0 miljoen) en bekostiging bèta/techniek-opleidingen wo (€ 27,0 miljoen) en mbo zij-instroom voor bèta/techniek-opleidingen (€ 4,0 miljoen). Voor 2020 en verder wordt het bedrag geparkeerd op artikel 91 (Nog onverdeeld). De uitkomsten van de commissie Van Rijn zullen worden meegenomen in de verdeling van deze middelen vanaf 2020.

6. Regeerakkoordmiddelen

Drie regeerakkoordreeksen worden naar OCW overgeboekt van de Aanvullende Post:

G33 Aanpak werkdruk primair onderwijs

Voor de aanpak van werkdruk in het primair onderwijs was er al € 99 miljoen in 2018 en per 2019 € 237 miljoen structureel beschikbaar gekomen aan Regeerakkoordmiddelen. Een restant bleef op de Aanvullende Post staan. Daarvan komen nu extra middelen voor OCW beschikbaar, te weten € 81 miljoen in 2021, € 193 miljoen in 2022, € 153 miljoen in 2023 en € 96,5 miljoen structureel. Omdat uit tussentijdse evaluaties blijkt dat de middelen positief bijdragen aan het tegengaan van werkdruk haalt OCW via een kasschuif een deel van deze nieuw vrijgekomen middelen naar voren, zodat de scholen er nu direct baat bij hebben. Dit heeft als resultaat dat er nu € 333,5 miljoen aan werkdrukmiddelen beschikbaar zijn voor scholen in schooljaar 2019/2020 (in plaats van € 237 miljoen). Het bedrag van € 333,5 miljoen is beschikbaar in de schooljaren 2019/2020 tot en met 2022/2023 en stijgt per schooljaar 2023/2024 naar een bedrag van structureel € 430 miljoen. De nieuwe reeks wordt in Tabel 5 weergegeven. Deze reeks is inclusief het laatste restant dat nog op de Aanvullende Post staat (te weten € 40,5 miljoen in 2023 en structureel € 96,5 miljoen per 2024). Dit zal bij een toekomstige begroting ook beschikbaar komen, afhankelijk van de evaluatie in 2020.

Tabel 5 De nieuwe en oude reeks van uitgaven voor de aanpak van werkdruk in het primair onderwijs, per schooljaar (Bedragen x € 1.000)

Artikelnr.	Omschrijving	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024
1	Oude reeks	237.000	237.000	237.000	430.000	430.000	430.000
1	Nieuwe reeks	237.000	333.500	333.500	333.500	333.500	430.000

G40 Cultuur (en historisch democratisch bewustzijn)

Deze reeks, oplopend van € 1,7 miljoen in 2019 tot € 28,8 in 2023, is vanaf dit jaar beschikbaar. De resterende middelen uit de cultuurreeks worden vanaf 2021 ingezet voor de vernieuwde culturele basisinfrastructuur, die in

dat jaar van start gaat. In 2019 en 2020 worden incidenteel middelen ingezet voor historisch-democratisch bewustzijn, een scholingsinstrument voor de culturele sector, een productiefonds podiumkunsten en aanvullingen op bestaande faciliteiten voor talentleningen en voor filmproductie (de *cash-rebate*-regeling).

G42 Media/onderzoeksjournalistiek

Ook deze reeks, structureel € 5,0 miljoen vanaf 2019, is overgeboekt naar OCW. De Regeerakkoordmiddelen voor onderzoeksjournalistiek zijn ter bevordering en verbetering van de randvoorwaarden van de Nederlandse onderzoeksjournalistiek. De middelen worden ingezet voor talentontwikkeling en professionalisering van onderzoeksjournalisten en voor het stimuleren van journalistieke producties, innovatie en samenwerking in de journalistieke sector. De middelen, verdeeld door het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek en het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten, zijn vooral bedoeld voor lokale en regionale initiatieven.

G43 Intensivering erfgoed en monumenten (met name nationaal restauratiefonds)

Dit betreft een incidenteel bedrag van € 38,6 miljoen in 2019. Van dit bedrag wordt € 35,6 miljoen overgeboekt naar OCW. De overige € 3,0 miljoen blijft achter op de Aanvullende Post en zal worden ingezet voor de restauratie van het Vredespaleis. OCW levert hiermee een bijdrage aan de restauratie van dit belangrijke erfgoed. Daarnaast kan de renovatie van het Vredespaleis rekenen op nog € 3,0 miljoen aan ondersteuning vanuit de reguliere regelingen van Cultuur. De resterende middelen uit de reeks Erfgoed en monumenten worden ingezet om een pilot te starten waarmee een aantal al langer bestaande financiële knelpunten bij grote monumenten rond maatschappelijke opgaven als verduurzaming en betere toegankelijkheid kan worden opgelost. Naast het oplossen van deze concrete knelpunten kunnen via deze pilot ervaringen worden opgedaan waarmee in de toekomst vorm kan worden gegeven aan een meer structurele ondersteuning van bijzondere monumenten met ambities op het terrein van toegankelijkheid en duurzaamheid.

7. Kasschuiven en intertemporele compensatie

Op de begroting worden diverse meerjarige kasschuiven doorgevoerd, om de budgetten in overeenstemming te brengen met het verwachte bestedingsritme. Daarnaast komt het bij verschillende problematiek voor dat de gevonden dekking zich niet in dezelfde jaren bevindt. In dit geval is er intertemporeel gecompenseerd.

8. Niet plafondrelevante mutaties

De niet plafondrelevante mutaties hebben betrekking op de studiefinanciering. De raming van de niet-relevante uitgaven en ontvangsten aan studiefinanciering is voor de komende jaren naar beneden bijgesteld met per saldo bedragen die in de jaren 2019 tot en met 2023 schommelen tussen de € 142 miljoen en € 175 miljoen euro. Voor 2019 gaat het om een bijstelling van per saldo € 165 miljoen. Ruim de helft van dit bedrag wordt veroorzaakt door lager geraamde uitgaven aan de leningen (rentedragende lening, collegegeldkrediet en levenslanglerenkrediet) als gevolg van de lagere realisatie in 2018 en het doorrekenen van de Referentieraming. De andere helft wordt veroorzaakt door diverse mutaties. Zo zijn de geraamde prestatiebeursuitgaven aan mbo-studenten naar beneden bijgesteld vanwege de

lagere aantallen mbo-studenten in de bol. Ook zijn de geraamde niet-relevante ontvangsten van terugbetaalde leningen naar boven bijgesteld op grond van de realisatie in 2018. Tot slot worden de prestatiebeursbedragen van studenten die geen diploma hebben gehaald gemiddeld later omgezet naar een definitieve lening, door een overgang naar een nieuw ICT-systeem. Dit zorgt voor een daling van deze geraamde uitgaven.

9. Rente studiefinanciering

Door de lage rentestand is er een tegenvaller op de geraamde renteontvangsten op studieleningen. Deze komt conform de begrotingsregels ten laste van het generale beeld.

10. Overige mutaties

Dit is een saldopost van mee- en tegenvallers en dekking binnen artikelen. Deze worden hieronder per artikel toegelicht. Daarnaast vallen de technische mutaties en overboekingen onder deze post.

Het onderzoeksbureau Panteia heeft een beleidsdoorlichting van de WTOS uitgevoerd. Uit dit onderzoek bleek dat de uitvoeringskosten bij DUO niet juist gealloceerd waren op de begroting van de betrokken beleidsartikelen. Naar aanleiding van het Panteia onderzoek heeft vervolgens een analyse plaatsgevonden op de allocatie van de budgetten voor het prestatiecontract van DUO. Dit heeft geleid tot een herverdeling van de kosten, die een realistische weergave biedt van de kosten per beleidsartikel voor de uitvoering van het prestatiecontract DUO. Deze herverdeling zorgt in deze suppletore begrotingswet voor budget-neutrale herverdeling tussen de verschillende artikelen.

2.2 De Beleidsartikelen

ART. NR. 1 PRIMAIR ONDERWIJS

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 1 (Eerste suppletore begroting) (Bedragen x € 1.000)									
	Ontwerpbe- groting 2019 (1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1° suppletore begroting 2019 (4)	Stand 1° suppletore begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Verplichtingen	11.302.400	0	11.302.400	411.927	11.714.327	425.023	431.700	440.049	439.342
Waarvan garantieplichtingen	0	0	0	1.707	1.707				
Uitgaven	11.302.361	0	11.302.361	353.826	11.656.187	425.417	431.700	440.049	439.342
Waarvan juridisch verplicht	99,7%		99,8%		99,9%				
Bekostiging	10.675.549	0	10.675.549	367.457	11.043.006	424.025	429.005	434.861	433.118
• Hoofdbekostiging	10.375.315	0	10.375.315	339.173	10.714.488	395.920	400.900	406.993	405.250
– Bekostiging Primair Onderwijs	10.360.985		10.360.985	335.518	10.696.503	392.269	397.251	403.347	401.606
– Bekostiging Caribisch Nederland	14.330		14.330	3.655	17.985	3.651	3.649	3.646	3.644
• Prestatiebox	272.234	0	272.234	27.453	299.687	27.453	27.453	27.453	27.453
• Aanvullende bekostiging	28.000	0	28.000	831	28.831	652	652	415	415
– Overig	28.000		28.000	831	28.831	652	652	415	415
Subsidies	99.704	0	99.704	– 2.038	97.666	85	0	0	0

	Ontwerpbe- groting 2019 (1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2019 (4)	Stand 1 ^e suppletoire begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
- Regeling Onderwijsvoorziening jonggehandicapten	23.000		23.000	0	23.000	0	0	0	0
- Nederlands onderwijs buitenland	13.394		13.394	0	13.394	0	0	0	0
- Humanistisch vormend en godsdienstonderwijs	12.130		12.130	0	12.130	0	0	0	0
- Overig	51.180		51.180	- 2.038	49.142	85	0	0	0
Opdrachten	14.511	0	14.511	- 10.721	3.790	- 3.853	- 3.186	- 1.034	- 200
Bijdrage aan agentschappen	30.852	0	30.852	10.811	41.663	5.160	5.881	6.222	6.424
- Dienst Uitvoering Onderwijs	30.852		30.852	10.811	41.663	5.160	5.881	6.222	6.424
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	7.734	0	7.734	0	7.734	0	0	0	0
- Stichting Vervangingsfonds en Participatiefonds	5.231		5.231	0	5.231	0	0	0	0
- UWV	2.503		2.503	0	2.503	0	0	0	0
Bijdrage aan medeoverheden	462.328	0	462.328	0	462.328	0	0	0	0
- Gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid	462.328		462.328	0	462.328	0	0	0	0
Bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken	11.387	0	11.387	- 11.387	0	296	296	296	296
- Brede Scholen	11.387		11.387	- 11.387	0	296	296	296	296
Bijdrage aan sociale fondsen	296	0	296	- 296	0	- 296	- 296	- 296	- 296
- Brede Scholen	296		296	- 296	0	- 296	- 296	- 296	- 296
Ontvangsten	8.661	0	8.661	3.600	12.261	18.300	1.800	600	500

In de kolom "Mutaties 1^e suppletoire begroting 2019" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2019» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 411,9 miljoen verhoogd. Het verschil van € 58,1 miljoen tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties wordt veroorzaakt doordat een deel van de stijging van de uitgaven in 2020 en verder al wordt verplicht in 2019.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget voor de bekostiging wordt per saldo met € 367,5 miljoen verhoogd. Deze verhoging is onder andere een gevolg van:

- De toevoeging van de loon- en prijsbijstelling 2019 (€ 312,0 miljoen); zie de toelichting in paragraaf 2.1.
- De kasschuif nieuw vrijgekomen middelen van de Aanvullende Post voor de Aanpak werkdruk primair onderwijs (€ 40,5 miljoen in 2019); zie de toelichting in paragraaf 2.1.
- Het budgettaire effect van de referentieraming 2019 (€ 14,6 miljoen); zie de toelichting in paragraaf 2.1.

- Een meevaller op de gewichtenregeling 2019 (€18 miljoen), doordat met ingang van 1 augustus 2019 een nieuwe toewijzingsregeling van kracht wordt. Daartegenover zijn er meerkosten (- € 15 miljoen) als gevolg van een groter beroep op de regeling eerste opvang vreemdelingen.

Oprichtingen

Het budget voor opdrachten wordt per saldo met € 10,7 miljoen verlaagd. Deze verlaging is een gevolg van dertien interne en twee externe overboekingen voor gezamenlijk gefinancierde opdrachten die vanaf andere artikelen worden betaald.

Bijdrage aan agentschappen

Het budget voor bijdrage aan agentschappen wordt met € 10,8 miljoen verhoogd. Deze mutatie wordt onder andere veroorzaakt door een herverdeling van de DUO-budgetten over de OCW-begroting. De toelichting op de herverdeling van de DUO-budgetten over de OCW-begroting wordt in paragraaf 2.1 gegeven.

Bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken

Het budget voor de bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken wordt met € 11,4 miljoen verlaagd. Dit betreft de bijdrage van OCW aan de Brede Regeling Combinatiefuncties.

ART. NR. 3 VOORTGEZET ONDERWIJS

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 3 (Eerste suppletioire begroting) (Bedragen x € 1.000)									
	Ontwerpbegroting 2019 (1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1° suppletioire begroting 2019 (4)	Stand 1° suppletioire begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Verplichtingen	8.681.647	0	8.681.647	484.957	9.166.604	214.495	200.324	197.614	201.887
Waarvan garantieverplichtingen	0	0	0	17.145	17.145				
Uitgaven	8.611.856	0	8.611.856	254.772	8.866.628	216.559	201.969	198.395	202.378
Waarvan juridisch verplicht	99,2%		99,2%		99,9%				
Bekostiging	8.438.702	0	8.438.702	225.985	8.664.687	200.968	185.037	180.692	183.983
• Hoofdbekostiging	8.123.369	0	8.123.369	209.041	8.332.410	183.698	167.735	163.390	166.681
– Bekostiging voorgezet onderwijs lumpsum	8.108.177		8.108.177	208.043	8.316.220	182.703	166.839	162.494	165.813
– Bekostiging lichte ondersteuning lwoo/pro	0		0		0				
– Bekostiging Caribisch Nederland	15.192		15.192	998	16.190	995	896	896	868
• Prestatiebox	298.233	0	298.233	16.944	315.177	17.270	17.302	17.302	17.302
– Regeling prestatiebox voortgezet onderwijs	298.233		298.233	16.944	315.177	17.270	17.302	17.302	17.302
• Aanvullende bekostiging	17.100	0	17.100	0	17.100	0	0	0	0
– Regeling IGVO (Internationaal Georganiseerd Voortgezet Onderwijs)	0		0		0				
– Regeling leerplusarrangement en eerste opvang nieuwkomers	0		0		0				
– Regeling bekostiging kenniscentra voor leerwerktrajecten vmbo	0		0		0				
– Regeling functiemix VO Randstadregio's	0		0		0				
– Resultaatafhankelijke bekostiging vsv voor vo-scholen	17.100		17.100		17.100				

	Ontwerpbegroting 2019 (1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1° suppletore begroting 2019 (4)	Stand 1° suppletore begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Subsidies	88.783	0	88.783	- 1.212	87.571	- 6.557	- 6.482	- 6.432	- 6.472
– Stichting Kennisnet (basissubsidie) PO, VO, MBO	12.240		12.240		12.240				
– ICT-projecten (incl. transparantie)	5.000		5.000	- 5.000	0	- 5.000	- 5.000	- 5.000	- 5.000
– Pilots zomerscholen	9.000		9.000		9.000				
– Overige projecten	62.543		62.543	3.788	66.331	- 1.557	- 1.482	- 1.432	- 1.472
Opdrachten	7.425	0	7.425	- 1.533	5.892	- 565	- 565	- 465	- 300
– In- en uitbesteding	7.425		7.425	- 1.533	5.892	- 565	- 565	- 465	- 300
Bijdrage aan agentschappen	29.967	0	29.967	22.805	52.772	23.972	25.405	26.026	26.426
– Dienst Uitvoering Onderwijs	29.967		29.967	22.805	52.772	23.972	25.405	26.026	26.426
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	46.784	0	46.784	8.727	55.511	- 1.259	- 1.426	- 1.426	- 1.259
– ZBO: College voor Toetsen en Examens	4.546		4.546	7.159	11.705	- 166	- 166	- 166	- 166
– SLOA: onderwijs ondersteunende instellingen PO/VO/BVE (incl. examens)	42.238		42.238	1.568	43.806	- 1.093	- 1.260	- 1.260	- 1.093
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	195	0	195	0	195	0	0	0	0
– GRAZ (ECML) en PISA	195		195		195				
Ontvangsten	7.391	0	7.391		7.391				

In de kolom "Mutaties 1° suppletore begroting 2019" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2019» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 485 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties (€ 230 miljoen) wordt veroorzaakt doordat een groot deel van de stijging van de uitgaven in 2020 wordt verplicht in 2019.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget voor de bekostiging wordt per saldo met € 226 miljoen verhoogd. Dit wordt met name veroorzaakt door het toevoegen van de loonbijstelling van € 224,7 miljoen over de bekostiging (zie hiervoor de toelichting in paragraaf 2.1). Daarnaast zijn er meerkosten van € 7,6 miljoen als gevolg van een groter beroep op de bekostiging aan nieuwkomers. Daartegenover is er een meevaller op de Referentieraming 2019 van € 8,9 miljoen (zie de toelichting in paragraaf 2.1).

Bijdrage aan agentschappen

Het budget voor bijdrage aan agentschappen wordt per saldo met € 22,8 miljoen verhoogd. Deze mutatie wordt met name veroorzaakt door een herverdeling van de DUO-budgetten over de OCW-begroting. Voor artikel 3 gaat dit om een per saldo verhoging van € 15,7 miljoen. De toelichting op de herverdeling van de DUO-budgetten over de OCW-begroting wordt in paragraaf 2.1 gegeven. Verder wordt de mutatie verklaard door een overboeking van € 3,2 miljoen voor de uitvoer van diverse projecten

zoals Facet, Komex, fusiecompensatieregeling en de bevoegdhedenscan. Tot slot wordt het budget verhoogd met € 3,5 miljoen als gevolg van structurele DUO-problematiek (zie hiervoor paragraaf 2.1).

ART. NR. 4 BEROEPSONDERWIJS EN VOLWASSENENEDUCATIE

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 4 (Eerste supplettoire begroting) (Bedragen x € 1.000)									
	Ontwerpbegroting 2019 (1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1° supplettoire begroting 2019 (4)	Stand 1° supplettoire begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Verplichtingen	4.519.526	19.500	4.539.026	725.134	5.264.160	- 98.631	111.375	149.075	71.027
Waarvan garantieverplichtingen	0	0	0	- 7.294	- 7.294				
Uitgaven	4.576.976	19.500	4.596.476	80.399	4.676.875	110.446	97.905	125.167	183.620
Waarvan juridisch verplicht	99,7%		99,7%		99,7%				
Bekostiging	4.134.041	0	4.134.041	90.361	4.224.402	102.366	92.544	111.677	174.378
• Hoofdbekostiging	3.585.802	0	3.585.802	103.605	3.689.407	106.282	91.690	106.093	140.981
– Bekostiging mbo-instellingen	3.514.492		3.514.492	102.695	3.617.187	105.122	90.483	104.886	139.744
– Bekostiging Caribisch Nederland	7.408		7.408	- 588	6.820	- 338	- 291	- 291	- 261
– Bekostiging vavo	63.902		63.902	1.498	65.400	1.498	1.498	1.498	1.498
• Kwaliteitsafspraken	417.260	0	417.260	540	417.800	10.000	10.000	10.000	10.213
– Investeringsbudget	380.760		380.760	540	381.300	10.000	10.000	10.000	10.213
– Resultaatafhankelijk budget	36.500		36.500		36.500	0	0	0	0
• Aanvullende bekostiging	130.979	0	130.979	- 13.784	117.195	- 13.916	- 9.146	- 4.416	23.184
– Regeling Investeringsfonds	42.063		42.063	- 19.985	22.078	- 15.200	- 10.430	- 5.700	21.900
– Salarismix Randstadregio's	48.528		48.528	1	48.529	1.284	1.284	1.284	1.284
– Regionaal Programma	30.400		30.400	0	30.400	0	0	0	0
– Tegemoetkoming schoolkosten MBO	9.988		9.988	0	9.988	0	0	0	0
– Gelijke kansen	0		0	6.200	6.200	0	0	0	0
– Schoolmaatschappelijk werk in het mbo	0		0	0	0	0	0	0	0
Subsidies	220.993	19.500	240.493	4.908	245.401	6.414	3.366	1.844	1.800
– Subsidieregeling praktijkleren	185.048	19.500	204.548	- 500	204.048	- 500	- 500	- 500	- 500
– Permanent leren	7.250		7.250	0	7.250	0	0	0	0
– Actieplan Laaggeletterdheid/Tel mee met Taal	12.000		12.000	2.500	14.500	2.000	2.000	2.000	2.000
– Loopbaanoriëntatie	2.253		2.253	0	2.253	0	0	0	0
– ROC Leiden	0		0	0	0	0	0	0	0
– Overige subsidies	14.442		14.442	2.908	17.350	4.914	1.866	344	300
Opdrachten	4.363	0	4.363	- 985	3.378	- 255	- 125	- 547	1.300
– In- en uitbesteding	4.363		4.363	- 985	3.378	- 255	- 125	- 547	1.300
– Caribisch Nederland	0		0	0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan agentschappen	21.690	0	21.690	- 2.771	18.919	- 1.765	- 1.528	- 1.358	- 1.349
– Dienst Uitvoering Onderwijs	19.190		19.190	- 3.271	15.919	- 2.265	- 2.028	- 1.858	- 1.849
– Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	2.500		2.500	500	3.000	500	500	500	500
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	64.295	0	64.295	- 5.278	59.017	2.836	2.500	2.500	2.500
– College voor Toetsen en Examens	4.467		4.467	- 1.967	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
– Wet SLOA	3.784		3.784	- 2.078	1.706	0	0	0	0
– SBB	56.044		56.044	- 1.233	54.811	336	0	0	0
Bijdrage aan medeoverheden	131.594	0	131.594	- 5.836	125.758	850	1.148	11.051	4.991
– RMC's	35.309		35.309	0	35.309	0	0	0	0
– Educatie	60.356		60.356	0	60.356	0	0	0	0

	Ontwerpbegroting 2019 (1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2019 (4)	Stand 1 ^e suppletoire begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
- Caribisch Nederland	16.729		16.729	- 5.094	11.635	850	1.148	11.051	4.991
- Regionaal Programma	19.200		19.200	- 742	18.458	0	0	0	0
Ontvangsten	3.000	0	3.000	1.000	4.000	1.000	0	0	0

In de kolom "Mutaties 1^e suppletoire begroting 2019" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2019» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 725,1 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties wordt met name veroorzaakt door:

- Bijstelling van de verplichtingenraming bij het instrument bekostiging omdat de loonbijstelling (circa € 190 miljoen) tranche 2019 voor zowel de jaren 2019 en 2020 in het jaar 2019 worden verplicht (zie paragraaf 2.1).
- Bijstelling (€ 111 miljoen) van de verplichtingenraming bij het instrument bekostiging omdat de middelen voor de wachtgeld 2019 pas in 2019 verplicht konden worden als gevolg van de administratieve werkzaamheden rond de afschaffing van de cascadebekostiging.
- De verplichtingen van het investeringsdeel kwaliteitsafspraken zijn bijgesteld (in 2019 met € 412 miljoen) conform verwachte verplichtingenritme.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget voor de bekostiging wordt per saldo met € 90,4 miljoen verhoogd. De verhoging is onder andere het gevolg van de volgende mutaties:

- De doorverdeling (€ 94,9 miljoen) van de loonbijstelling tranche 2019 (zie algemene toelichting voor het niet uitkeren van de prijsbijstelling tranche 2019).
- De jaarlijkse meerjarige doorrekening van de referentieraming 2019 ten opzichte van de referentieraming 2018. Het macrobudget wordt vanaf 2020 opwaarts bijgesteld (zie ook paragraaf 2.1).
- Het Regionaal Investeringsfonds wordt voor de periode 2019-2022 voortgezet. Om de beschikbare middelen in overeenstemming te brengen met het (verwachte) betalingsritme is een meerjarige kasschuif in 2019 en verder noodzakelijk.
- Bij het onderdeel gelijke kansen doorstroom mbo-hbo is totaal € 6,2 miljoen toegevoegd. Hiervan is € 2,8 miljoen bestemd voor het betalen van subsidies die al in 2018 zijn toegekend en € 3,4 miljoen voor een nieuwe tranche subsidies in 2019.

Subsidies

Het budget voor subsidies wordt per saldo met € 4,9 miljoen verhoogd. Deze verhoging wordt grotendeels verklaard door de volgende mutaties:

- Het budget voor Tel mee met Taal is met € 2,5 miljoen verhoogd. Dit komt door een overboeking van het ministerie van Binnenlandse Zaken van € 0,5 miljoen in 2019 olopend naar structureel € 2 miljoen vanaf 2020. Daarnaast is er een incidentele overboeking in 2019 van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (€ 2 miljoen) ten behoeve van het programma Tel mee met Taal. De structurele overboeking wordt verwerkt in de begroting 2020.
- Een verhoging van het budget bij het onderdeel overige subsidies ten behoeve van gelijke kansen in 2019 met € 3,4 miljoen. In het Regeerakkoord 2017-2021 is het bestrijden van kansenongelijkheid als een van de voornaamste ambities van dit Kabinet genoemd. De bewindslieden hebben in de beleidsreactie op de Staat van het Onderwijs 2016- 2017 aan de TK toegezegd om - naast investering in diverse beleidsmaatregelen - ook te investeren in het vervolg van de Gelijke Kansen Alliantie (GKA). Om invulling te kunnen geven aan deze toezegging zijn hiervoor meerjarig (2019-2021) middelen beschikbaar gesteld.
- Diverse overige mutaties (met name interne overboekingen naar andere beleidsartikelen).

Bijdrage aan agentschappen

Het budget wordt per saldo met € 2,8 miljoen verlaagd. Dit wordt groten-deels veroorzaakt door de herverdeling van de DUO-budgetten over de artikelen en een bijdrage voor de problematiek bij DUO in onderhoud en vervanging van ICT (zie ook paragraaf 2.1).

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

Het budget voor bijdrage aan ZBO's/RWT's wordt per saldo met € 5,3 miljoen verlaagd. Deze verlaging is met name het gevolg van de volgende mutaties:

- Voor het College voor Toetsen en Examens (CvTE) wordt het budget met € 2,5 miljoen opgehoogd in verband met de gewijzigde opzet van de Staatsexamens NT2. Tevens wordt ten behoeve het werkprogramma CvTE 2019 een bedrag van € 6 miljoen overgeboekt naar artikel 3 (Voortgezet Onderwijs).
-

Bijdrage aan medeoverheden

Het budget voor bijdrage aan medeoverheden wordt per saldo met € 5,8 miljoen verlaagd. Deze verlaging is met name het gevolg van de volgende mutaties:

- Door een vertraging in het masterplan onderwijshuisvesting kunnen betalingen pas later plaatsvinden dan eerder voorzien. I.v.m. overlopende verplichtingen wordt 6 miljoen verschoven van 2018 naar 2019. Ook is aan het bestedingsplan van Caribisch Nederland € 6 miljoen toegevoegd vanuit 2018 naar 2019 (zie paragraaf 2.1). Ook zijn de budgetten via een meerjarige kasschuif in de juiste jaren geplaatst.
- Daarnaast is voor de periode 2020-2023 voor het masterplan onderwijshuisvesting € 12,9 miljoen extra budget toegevoegd als gevolg van een actualisering van de kostenramingen voor de bouw en renovatie van schoolgebouwen.

Ontvangsten

De ontvangsten wordt per saldo in 2019 en 2020 incidenteel met € 1 miljoen opgehoogd als gevolg van onder andere afrekeningen die betrekking hebben op subsidies en regelingen.

ART. NR. 6 HOGER BEROEPSONDERWIJS

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 6 (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)									
	Ontwerp- begroting 2019 (1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1° supple- toire begroting 2019 (4)	Stand 1° suppletoire begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Verplichtingen	3.258.567	0	3.258.567	225.629	3.484.196	86.964	66.734	49.158	37.672
Waarvan garantieplichtingen				4.194					
Uitgaven	3.277.742	0	3.277.742	113.859	3.391.601	101.344	89.007	69.147	50.228
Waarvan juridisch verplicht	99,99%		99,99%		99,99%				
Bekostiging	3.199.939	0	3.199.939	114.373	3.314.312	100.897	87.915	69.931	51.414
• Hoofdbekostiging	3.082.719	0	3.082.719	111.627	3.194.346	97.677	82.436	63.075	44.185
– Onderwijsdeel hbo	2.981.838		2.981.838	109.722	3.091.560	95.721	80.479	61.117	42.227
– Deel ontwerp en ontwikkeling	81.751		81.751	1.919	83.670	1.956	1.957	1.958	1.958
– Bekostiging flexibel hoger onderwijs voor volwassenen	19.130		19.130	– 14	19.116	0	0	0	0
• Prestatiebox	117.220	0	117.220	2.746	119.966	3.220	5.479	6.856	7.229
– Studievoorschotmiddelen	117.220		117.220	2.746	119.966	3.220	5.479	6.856	7.229
Subsidies	408	0	408	603	1.011	622	727	692	0
– Overig	408		408	603	1.011	622	727	692	0
Bijdrage aan agentschappen	15.987	0	15.987	– 2.810	13.177	– 2.318	– 2.028	– 1.887	– 1.796
– Dienst Uitvoering Onderwijs	15.987		15.987	– 2.810	13.177	– 2.318	– 2.028	– 1.887	– 1.796
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	61.408	0	61.408	1.693	63.101	2.143	2.393	411	610
– NWO: Praktijkgericht onderzoek hbo	48.513		48.513	450	48.963	1.250	2.000	0	0
– NWO: Promotiebeurs voor leraren	9.292		9.292	0	9.292	0	0	0	0
– Nederland-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)	3.603		3.603	1.243	4.846	893	393	411	610
Ontvangsten	1.213	0	1.213	1.700	2.913	0	0	0	0

In de kolom "Mutaties 1° suppletoire begroting 2019" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2019» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 225,6 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties (€ 111,8 miljoen) wordt met name veroorzaakt door:

- Bijstelling van de verplichtingenraming omdat bij het instrument bekostiging de loonbijstelling tranche 2019 en de aanpassing van de studentenaantallen uit de referentieraming 2019 voor zowel 2019 als 2020 in het jaar 2019 verplicht worden.
- Garantieplichtingen/rekening-courant kredieten aan hogescholen die in 2019 zijn aangegaan of vervallen en waar OCW garant voor staat (saldo € 4,2 miljoen).

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget voor de bekostiging wordt per saldo met € 114,4 miljoen verhoogd. De verhoging is het gevolg van:

- Een aanpassing op basis van de nieuwe raming van de studentenaantallen: € 31,7 miljoen uit de referentieraming 2019 (zie paragraaf 2.1).
- De doorverdeling (€ 75,0 miljoen) van de loonbijstelling tranche 2019 (zie paragraaf 2.1).
- De generaal beschikbaar gestelde intensiveringsmiddelen (€ 10,0 miljoen) voor de bekostiging van bèta/techniek-opleidingen in het hoger beroepsonderwijs (zie paragraaf 2.1).
- Diverse overige mutaties (met name overboekingen van en naar andere beleidsartikelen en departementen) die het budget in totaal verlagen met € 2,3 miljoen.

Bijdragen aan agentschappen

Het budget voor bijdragen aan agentschappen (DUO) wordt per saldo met € 2,8 miljoen verlaagd. Enerzijds betreft het een verlaging (€ 3,8 miljoen) veroorzaakt door de herverdeling van de DUO-budgetten over de artikelen (zie paragraaf 2.1). Anderzijds betreft het een verhoging (€ 0,8 miljoen) voor investeringen onderhoud en vervanging ICT-systemen bij DUO (zie eveneens paragraaf 2.1) en de doorverdeling van de loonbijstelling tranche 2019 (€ 0,2 miljoen).

Ontvangsten

Het budget wordt per saldo met € 1,7 miljoen verhoogd. De verhoging wordt met name veroorzaakt door inhoudingen op de rijksbijdrage van hogescholen van in voorgaande jaren ten onrechte ontvangen bekostiging.

ART. NR. 7 WETENSCHAPPELIJK ONDERWIJS

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 7 (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)									
	Ontwerp- begroting 2019 (1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1° supple- toire begroting 2019 (4)	Stand 1° supple- toire begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Verplichtingen	4.928.814	0	4.928.814	371.654	5.300.468	218.436	228.241	233.713	233.624
Waarvan garantieplichtingen				- 5.274	- 5.274				
Uitgaven	4.898.729	0	4.898.729	228.987	5.127.716	206.294	219.942	230.532	232.455
Waarvan juridisch verplicht	99,97%		99,97%		99,97%				
Bekostiging	4.868.771	0	4.868.771	228.256	5.097.027	205.943	219.334	230.240	232.362
• Hoofdbekostiging	4.797.809	0	4.797.809	226.806	5.024.615	204.223	216.378	226.550	227.652
– Onderwijsdeel wo	2.161.085		2.161.085	116.329	2.277.414	88.239	100.715	108.847	111.441
– Onderzoeksdeel wo	1.964.932		1.964.932	95.786	2.060.718	101.255	100.899	101.438	101.447
– Deel ondersteuning geneeskunde onderwijs en onderzoek	671.792		671.792	14.691	686.483	14.729	14.764	16.265	14.764
• Prestatiebox	70.962	0	70.962	1.450	72.412	1.720	2.956	3.690	4.710
– Studievoorschotmiddelen	70.962		70.962	1.450	72.412	1.720	2.956	3.690	3.896
– Profilering en zwaartepuntvorming	0		0	0	0	0	0	0	814
Subsidies	4.641	0	4.641	- 469	4.172	- 62	364	48	- 151
– Open en online onderwijs	2.000		2.000	- 30	1.970	0	0	0	0

	Ontwerp- begroting 2019 (1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1° supple- toire begroting 2019 (4)	Stand 1° supple- toire begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
- Overig	2.641		2.641	- 439	2.202	- 62	364	48	- 151
Opdrachten	2.024	0	2.024	- 75	1.949	0	0	0	0
- Uitbesteding	2.024		2.024	- 75	1.949	0	0	0	0
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	23.293	0	23.293	1.275	24.568	413	244	244	244
- Organisaties conform tabel 6.5	23.293		23.293	1.275	24.568	413	244	244	244
Ontvangsten	16	0	16	0	16	0	0	0	0

In de kolom "Mutaties 1° suppletoire begroting 2019" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2019» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 371,7 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties (€ 142,7 miljoen) wordt met name veroorzaakt door:

- Bijstelling van de verplichtingenraming omdat bij het instrument bekostiging de loonbijstelling tranche 2019 en de aanpassing van de studentenaantallen uit de referentieraming 2019 voor zowel 2019 als 2020 in het jaar 2019 verplicht worden.
- Garantieverplichtingen/rekening-courant kredieten aan universiteiten die in 2019 zijn aangegaan of vervallen en waar OCW garant voor staat (saldo – € 5,3 miljoen).

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget voor de bekostiging wordt per saldo met € 228,3 miljoen verhoogd. De verhoging is het gevolg van:

- Een aanpassing op basis van de nieuwe raming van de studentenaantallen: € 47,2 miljoen uit de referentieraming 2019 (zie paragraaf 2.1).
- De doorverdeling (€ 100,5 miljoen) van de loonbijstelling tranche 2019 (zie paragraaf 2.1).
- De doorverdeling (€ 55,0 miljoen) van de extra onderzoeksmiddelen uit het regeerakkoord voor de sectorplannen Bèta/Techniek en Social Sciences Humanities.
- De generaal beschikbaar gestelde intensiveringsmiddelen (€ 27,0 miljoen) voor de bekostiging van bèta/techniek-opleidingen in het wetenschappelijk onderwijs (zie paragraaf 2.1).
- Diverse overige mutaties (met name overboekingen van en naar andere beleidsartikelen en departementen) die het budget in totaal verlagen met € 1,4 miljoen.

ART. NR. 8 INTERNATIONAAL BELEID

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 8 (Eerste supplettoire begroting) (Bedragen x € 1.000)									
	Ontwerpbe- groting 2019 (1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1° supplettoire begroting 2019 (4)	Stand 1° supplettoire begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Verplichtingen	12.785	0	12.785	590	13.375	55	134	134	136
Uitgaven	12.785	0	12.785	120	12.905	75	134	134	134
Waarvan juridisch verplicht	96,3%		96,3%		96,4%				
Subsidies	321	0	321	- 47	274	- 80	- 80	- 80	- 80
- Duitsland Instituut Amsterdam (DIA)			0		0				
- Netherlands house for Education and Research (Neth-ER)			0		0				
Incidentele subsidies voor het uitwisselen van cultuur	196		196	- 80	116	- 80	- 80	- 80	- 80
- Overige incidentele subsidies	125		125	33	158				
Opdrachten	207	0	207	15	222	0	0	0	0
- Beleidsonderzoek en benchmarking	100		100		100				
- Incidentele Internationale activiteiten	107		107	15	122				
- EU-voorzitterschap			0		0				
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	11.831	0	11.831	57	11.888	60	119	119	119
- Duitsland Instituut Amsterdam (DIA)	800		800		800				
- OCW-vertegenwoordiging in het buitenland			0		0				
- Stichting Nuffic	3.858		3.858		3.858				
- Nederlandse Taalunie	2.799		2.799		2.799				
- Europa College Brugge	30		30		30				
- Unesco	20		20		20				
- OESO CERI	77		77		77				
- Fullbright Center	368		368		368				
- DCICC			0		0				
- Stichting Ons Erfdeel	185		185		185				
- Nationaal Agentschap Erasmus + Onderwijs & Training	3.074		3.074	57	3.131	60	119	119	119
- EU-prgramma's en activiteiten	20		20		20				
- Netherlands house for Education and Research (Neth-ER)	600		600		600				
Bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken	426	0	426	95	521	95	95	95	95
- Vlaams-Nederlandshuis DeBuren (hoofdstuk 5 (BuZa))	426		426	95	521	95	95	95	95
Ontvangsten	99	0	99		99				

ART. NR. 9 ARBEIDSMARKT- EN PERSONEELSBELEID

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 9 (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)									
	Ontwerpbe- groting 2019 (1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1° suppletoire begroting 2019 (4)	Stand 1° suppletoire begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Verplichtingen	168.559	0	168.559	3.657	172.216	- 1.816	- 1.860	- 1.583	- 1.600
Uitgaven	168.555	0	168.555	3.657	172.212	- 1.816	- 1.860	- 1.583	- 1.600
Waarvan juridisch verplicht	55,3%		55,3%		96,14%				
Bekostiging	32.894	0	32.894	- 802	32.092	821	722	971	935
• Aanvullende bekostiging	32.894	0	32.894	- 802	32.092	821	722	971	935
– Tegemoetkoming kosten opleidingsscholen	32.894		32.894	- 802	32.092	821	722	971	935
Subsidies	126.721	0	126.721	6.158	132.879	0	0	0	0
– Lerarenbeurs	104.300	- 22.240	82.060	0	82.060	- 52.480	- 52.480	- 52.480	- 52.480
– Zij-instroom	16.348	9.240	25.588	4.000	29.588	26.480	26.480	26.480	26.480
– Impuls lerarentekorten vo en wetenschap en techniek pabo			0		0				
– Versterking samenwerking lerarenopleidingen en scholen			0		0				
– Wet Beroep leraar en Lerarenregister	2.945		2.945		2.945				
– Promotiebeurs voor leraren			0		0				
– Projecten professionalisering			0		0				
– Overige projecten	3.128	13.000	16.128	2.158	18.286	26.000	26.000	26.000	26.000
Opdrachten	3.368	0	3.368	288	3.656	- 3	- 3	- 3	- 3
– Onderzoek, ramingen en communicatie	3.368		3.368	288	3.656	- 3	- 3	- 3	- 3
– Leraren- en schoolleidersregister			0		0				
Bijdrage aan agentschappen	5.572	0	5.572	- 1.987	3.585	- 2.634	- 2.579	- 2.551	- 2.532
– Dienst Uitvoering Onderwijs	5.572		5.572	- 1.987	3.585	- 2.634	- 2.579	- 2.551	- 2.532
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	0	0	0		0				
Ontvangsten	9.000	0	9.000		9.000				

In de kolom "Mutaties 1° suppletoire begroting 2019" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2019» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 3,7 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties wordt voornamelijk veroorzaakt door een stijging op het instrument subsidies en dan voornamelijk bij de zijinstroom en op overige projecten (zie hieronder).

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Subsidies

Het budget voor subsidies wordt per saldo met € 6,2 miljoen verhoogd. Op overige projecten is er in 2019 € 2,2 miljoen aan budget bijgekomen vanuit de eindejaarsmarge. Verder is € 4 miljoen aan het budget voor zijinstroom toegevoegd specifiek voor bèta en techniek onderwijs in het mbo. Dit is afkomstig uit de € 41 miljoen die voor bèta en techniek onderwijs beschikbaar zijn gesteld (zie de toelichting in paragraaf 2.1). Verder heeft er met het amendement Rog (35000 VIII, nr. 38) een aantal verschuivingen binnen het instrument subsidie voorgedaan.

ART. NR. 11 STUDIEFINANCIERING

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 11 (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)									
	Ontwerpbe- groting 2019	Mutaties via NvW, (1) moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1° suppletoire begroting 2019 (4)	Stand 1° suppletoire begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Verplichtingen	5.602.726	- 19.500	5.583.226	- 35.531	5.547.695	- 184.119	- 126.084	- 102.623	- 88.714
Uitgaven	5.602.726	- 19.500	5.583.226	- 35.531	5.547.695	- 184.119	- 126.084	- 102.623	- 88.714
Waarvan juridisch verplicht	100%		100%		100%				
Inkomensoverdrachten	2.220.767	- 19.500	2.201.267	- 29.786	2.171.481	- 159.506	- 100.546	- 67.000	- 48.527
• Basisbeurs	380.511	0	380.511	- 88.633	291.878	- 112.675	- 127.268	- 135.961	- 145.286
- Gift (R)	1.085.819		1.085.819	- 1.211	1.084.608	- 15.937	- 16.774	- 17.639	- 19.045
- Prestatiebeurs (NR)	- 705.308		- 705.308	- 87.422	- 792.730	- 96.738	- 110.494	- 118.322	- 126.241
• Aanvullende beurs	834.064	0	834.064	- 23.565	810.499	- 45.024	- 52.284	- 50.849	- 49.942
- Gift (R)	661.126		661.126	3.456	664.582	- 6.592	- 6.689	- 2.748	46
- Prestatiebeurs (NR)	172.938		172.938	- 27.021	145.917	- 38.432	- 45.595	- 48.101	- 49.988
• Reisvoorziening	977.121	- 19.500	957.621	- 25.419	932.202	- 117.783	- 71.876	- 70.571	- 79.146
- Gift (R)	741.716		741.716	- 8.633	733.083	- 2.985	- 2.627	3.434	7.105
- Prestatiebeurs (NR)	150.076		150.076	- 31.630	118.446	- 41.062	- 47.271	- 55.886	- 62.265
Bijdrage studerende(n) aan OV- contract (R)	- 866.639		- 866.639	- 10.084	- 876.723	- 12.458	- 12.769	- 16.362	- 19.765
Kosten contract OV-bedrijven (R)	951.968	- 19.500	932.468	24.928	957.396	- 61.278	- 9.209	- 1.757	- 4.221
• Overige uitgaven	29.071	0	29.071	107.831	136.902	115.976	150.882	190.381	225.847
- Overige uitgaven relevant (R)	90.082		90.082	8.069	98.151	- 15.199	- 15.699	- 15.599	- 15.399
- Caribisch Nederland (R)	3.860		3.860	- 650	3.210	- 849	- 1.058	- 1.278	- 1.509
Overige uitgaven niet-relevant (NR)	- 64.871		- 64.871	100.412	35.541	132.024	167.639	207.258	242.755
Leningen	3.284.173	0	3.284.173	- 29.744	3.254.429	- 41.930	- 44.393	- 54.950	- 60.646
- Rentendragende lening (NR)	2.900.819		2.900.819	- 9.753	2.891.066	- 25.205	- 31.359	- 41.304	- 46.715
- Collegegeldkrediet (NR)	383.354		383.354	- 19.991	363.363	- 16.725	- 13.034	- 13.646	- 13.931
Bijdrage aan agentschappen	97.786	0	97.786	23.999	121.785	17.317	18.855	19.327	20.459
Dienst Uitvoering Onderwijs (R)	97.786		97.786	23.999	121.785	17.317	18.855	19.327	20.459
Ontvangsten	893.224	0	893.224	- 7.976	885.248	- 12.408	- 10.085	- 10.115	- 3.438
- Ontvangen rente en relevant hoofdsom (R)	91.550		91.550	- 2.623	88.927	- 5.996	- 3.433	- 1.110	5.045
- Kortlopende vorderingen (R)	81.045		81.045	- 26.949	54.096	- 31.549	- 36.149	- 39.749	- 42.269

Ontwerpbe- grotting 2019	Mutaties via NvW, (1) moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begrotting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1 ^e suppletoire begrotting 2019 (4)	Stand 1 ^e suppletoire begrotting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
- Terugontvangen hoofdsom (NR)	720.629	720.629	21.596	742.225	25.137	29.497	30.744	33.786

In de kolom "Mutaties 1^e suppletoire begrotting 2019" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begrotting 2019» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting instrumenten (algemeen):

DUO start dit jaar met een meer persoonsgerichte manier van het innen van schulden. Dat gaat DUO doen door zelf proactief contact te zoeken met studenten en oud-studenten die een substantiële betalingsachterstand hebben of dreigen te krijgen. Medewerkers van DUO zoeken samen met de student en oud-student naar een oplossing voor de ontstane problemen en kunnen een betalingsregeling op maat voorstellen. DUO heeft in 2018 succesvol geëxperimenteerd met persoonsgericht innen. Studenten en oud-studenten die op deze manier zijn geholpen gaven aan weer vat op hun situatie te hebben gekregen. Door betalingsregelingen te treffen zijn minder studenten en oud-studenten met betalingsachterstanden overgedragen aan de deurwaarder. DUO zet personeel in om debiteuren persoonlijk te benaderen. Deze kosten worden terugverdiend door de meeropbrengsten van deze aanpak, hiermee is deze maatregel budgetneutraal.

Het onderscheid relevant en niet-relevant is in onderstaande toelichting als uitgangspunt genomen. Relevant betekent relevant voor het begrotingstekort/EMU-saldo. De relevante uitgaven worden hoofdzakelijk gevormd door studiefinanciering die meteen als gift wordt toegekend en door de omzetting van uitgekeerde prestatiebeurs in gift (na behalen van het diploma binnen 10 jaar). Onder de niet-relevante uitgaven vallen vooral de betalingen van prestatiebeurzen (zolang die nog niet omgezet zijn in een gift) en verstrekte rentedragende leningen.

De relevante ontvangsten worden vooral gevormd door de ontvangen rente op verstrekte studieleningen. De niet-relevante ontvangsten betreffen hoofdzakelijk aflossingen op de hoofdsom van rentedragende leningen.

Een noemenswaardige wijziging ten opzichte van de begroting is de omzetting van prestatiebeurs naar lening. Dit vond voorheen plaats op de post Overige Uitgaven (NR). Vòòr PVS werden debiteuren overgedragen naar het innen systeem. Nu er sprake is van een geïntegreerd systeem worden debiteuren niet meer overgedragen naar een ander systeem. Hierdoor vindt de omzetting van prestatiebeurs naar lening op de niet-relevante posten van de basisbeurs, aanvullende beurs en de reisvoorziening plaats.

Toelichting mutaties:

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Inkomensoverdrachten

De uitgaven worden met €29,8 miljoen verlaagd. Dit wordt verklaard door:

- De basisbeurs wordt per saldo met € 88,6 miljoen verlaagd. Dit bestaat uit enerzijds een verlaging van de relevante uitgaven met € 1,2 miljoen en anderzijds een verlaging van de niet-relevante uitgaven met € 87,4 miljoen.
  - Relevante uitgaven: dit betreft met name de bijstelling op de omzettingen. In het mbo zijn de omzettingen € 15,3 miljoen lager dan geraamd, in het hbo € 2,5 miljoen hoger en in het wo € 6,2 miljoen hoger dan geraamd. Daarnaast zijn de uitgaven aan basisbeurs gift in het mbo € 5,5 miljoen hoger, als gevolg van de realisatiegegevens.
  - De niet-relevante uitgaven: de omzetting naar lening is met € 78,4 miljoen verlaagd als gevolg van de gewijzigde boekingsgang (zie algemene toelichting artikel 11). De toekenningen in het mbo zijn verlaagd met € 9,9 miljoen. Dit komt door lagere aantallen als gevolg van de lagere referentieraming en door lagere realisatiegegevens.
- De aanvullende beurs wordt per saldo met € 23,6 miljoen verlaagd. Dit bestaat uit een ophoging van de relevante uitgaven met € 3,5 miljoen en een verlaging van de niet-relevante uitgaven met € 27,0 miljoen.
  - De relevante uitgaven: dit betreft voornamelijk de bijstelling op de omzettingen in het mbo (€ 7,8 miljoen naar beneden bijgesteld). Daarnaast zijn de uitgaven aan aanvullende beurs gift in het mbo hoger (€ 4,9 miljoen). In het hbo zijn de uitgaven hoger dan geraamd. Allereerst door hogere omzettingen (€ 3,9 miljoen), maar ook door hogere uitgaven aan aanvullende beurs in gift (€ 1,8 miljoen; de eerste 5 maanden is de aanvullende beurs in het hoger onderwijs gift).
  - De niet-relevante uitgaven: de omzetting naar lening is met € 25,0 miljoen verlaagd. Dit betreft een wijziging in boekingsgang (zie algemene toelichting artikel 11). Verder zijn er lagere toekenningen in het mbo (€ 5,3 miljoen) als gevolg van zowel lagere realisatiegegevens als lagere aantallen in de referentieraming.
- De reisvoorziening wordt per saldo met € 25,4 miljoen verlaagd.
  - De reisvoorziening gift (R) is met 8,6 miljoen naar beneden bijgesteld. Dit komt grotendeels door lagere omzettingen in zowel het mbo (€ 19,6 miljoen lager) als het ho (€3,6 miljoen lager). Als gevolg van hogere realisatie gegevens zijn de toekenningen gift met € 12,9 miljoen naar boven bijgesteld.
  - De prestatiebeurs (NR) is met € 31,6 miljoen naar beneden bijgesteld. Dit betreft deels de omzetting naar lening die is verlaagd. Dit betreft een wijziging in boekingsgang (algemene toelichting artikel 11). Daarnaast zijn de toekenningen prestatiebeurs omlaag bijgesteld.
  - De bijdrage studerende aan het ov-contract (R) is met € 10,1 miljoen naar beneden bijgesteld. Dit betreft een tegenboeking waarmee voorkomen wordt dat de waarde van de ov-kaart dubbel geboekt wordt (enerzijds door toekenning aan de student, anderzijds door de betaling aan de ov-bedrijven). Doordat het een tegenboeking betreft, betekent deze negatieve mutatie dus eigenlijk een hoger bedrag aan toekenningen. Deze toename komt vooral door hogere gift toekenningen in zowel het mbo als het ho.
  - Het budget kosten contract ov-bedrijven is daarnaast met € 24,9 miljoen opgehoogd. Er vindt dit jaar een kasschuif plaats van 2020 naar 2019 ter waarde van € 50,0 miljoen (ter optimalisering van de kasritmes van de staat over de jaren heen). Tot slot worden de uitgaven verlaagd met € 25,1 miljoen door een lager aandeel hostudenten dat de reisvoorziening activeert in de realisatie (waarschijnlijk als gevolg van een hoger aandeel internationale studenten). Ook is er een afname van boete-opbrengsten als gevolg van nieuwe maatregelen.

- De overige uitgaven worden per saldo met € 107,8 miljoen verhoogd.
  - Relevante overige uitgaven: de relevante overige uitgaven zijn met € 8,1 miljoen omhoog bijgesteld. Dit betreffen met name technische bijstellingen. Hieronder vallen onder andere kwijtscheldingen (na verloop van de 15-jaarstermijn bijvoorbeeld) die hoger uitvallen dan verwacht. Door het investeringsvoorstel persoonsgericht innen zullen er minder kwijtscheldingen zijn (- € 2,9 miljoen).
  - Niet-relevante overige uitgaven: de niet-relevante overige uitgaven zijn met € 100,4 miljoen omhoog bijgesteld vanwege een wijziging in de boekingsgang (zie algemene toelichting artikel 11).
  - Caribisch Nederland: de uitgaven zijn met € 0,7 miljoen naar beneden bijgesteld.

Leningen

Er wordt per saldo naar verwachting € 29,7 miljoen minder uitgegeven aan leningen dan geraamd:

- De uitgaven aan de rentedragende lening (NR) zijn verlaagd met € 9,8 miljoen. Dit is met name het gevolg van lagere gerealiseerde leningen.
- De uitgaven aan het collegegeldkrediet zijn verlaagd met € 20,0 miljoen. Deze bijstelling komt door lagere realisatiegevens.

Bijdrage aan agentschappen

Het budget voor de Dienst Uitvoering Onderwijs wordt per saldo met € 24,0 miljoen verhoogd. Dit wordt voor een deel veroorzaakt door de herverdeling van de DUO-budgetten over de artikelen (verhoging € 6,0 miljoen). Daarnaast is het budget verhoogd vanwege de DUO problematiek (€ 14,6 miljoen). Ook is door het investeringsvoorstel persoonsgericht innen het budget verhoogd (€ 3,1 miljoen).

Ontvangsten

Het ontvangstenbudget wordt met € 8,0 miljoen verlaagd.

- Ontvangen rente en relevante hoofdsom: deze post is met € 2,7 miljoen verlaagd. Dit betreft deels de lagere rente ontvangsten als gevolg van de lage rente (- € 3,8 miljoen). Daarnaast zijn er door het investeringsvoorstel persoonsgericht innen meer renteontvangsten en relevante ontvangsten op de hoofdsom (€ 1,2 miljoen).
- Kortlopende vorderingen: deze post is met € 26,9 miljoen verlaagd. Vanwege het nieuwe PVS systeem zal er een stuk minder achterstallig lager recht (ALR) zijn. Ook zijn ontvangsten op het ov naar beneden bijgesteld, als gevolg van de maatregelen om het aantal ov-boetes terug te dringen.
- Terugontvangen hoofdsom (niet relevant): deze post is met € 21,6 miljoen naar boven bijgesteld. Hiervan is € 19,5 miljoen het gevolg van hogere realisaties in 2018. Daarnaast zijn er op deze post € 2,1 miljoen meer ontvangsten door het investeringsvoorstel persoonsgericht innen.

ART. NR. 12 TEGEMOETKOMING ONDERWIJSBIJDRAGE EN SCHOOLKOSTEN

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 12 (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)									
	Ontwerpbe- grotng 2019)1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1° suppletoire begroting 2019 (4)	Stand 1° suppletoire begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Verplichtingen	93.071	0	93.071	- 12.690	80.381	- 14.084	- 14.957	- 15.565	- 15.384
Uitgaven	93.071	0	93.071	- 12.690	80.381	- 14.084	- 14.957	- 15.565	- 15.384
Waarvan juridisch verplicht	100%		100%		100%				
Inkomensoverdrachten	77.180	0	77.180	872	78.052	- 622	- 1.559	- 2.203	- 2.065
• TS 17-	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Minderjarige deelnemers bol (R)	0		0	0	0	0	0	0	0
• TS 18+	5.968	0	5.968	- 119	5.849	- 119	- 119	- 119	- 119
Tegemoetkoming									
- lerarenopleiding (tlo) (R)	3.741		3.741	- 130	3.611	- 130	- 130	- 130	- 130
- Deeltijd vo (R)	2.227		2.227	11	2.238	11	11	11	11
• VO 18+	71.212	0	71.212	991	72.203	- 503	- 1.440	- 2.084	- 1.946
Volwassenenonderwijs (vavo)									
- (R)	6.459		6.459	- 139	6.320	- 265	- 418	- 563	- 639
- Meerderjarige scholieren vo (R)	59.664		59.664	- 501	59.163	- 1.858	- 2.734	- 3.357	- 3.215
- Meerderjarige scholieren vso (R)	4.057		4.057	- 362	3.695	- 373	- 281	- 157	- 85
- STOEB/ALR (NR)	1.032		1.032	1.993	3.025	1.993	1.993	1.993	1.993
Bijdrage aan agentschappen	15.891	0	15.891	- 13.562	2.329	- 13.462	- 13.398	- 13.362	- 13.319
- Dienst Uitvoering Onderwijs (R)	15.891		15.891	- 13.562	2.329	- 13.462	- 13.398	- 13.362	- 13.319
Ontvangsten	3.657	0	3.657	386	4.043	292	234	194	192
- TS 17- (R)	0		0	0	0	0	0	0	0
- TS 18+ (R)	158		158	57	215	57	57	57	57
- VO 18+ (R)	3.499		3.499	329	3.828	235	177	137	135

In de kolom "Mutaties 1° suppletoire begroting 2019" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2019» weergegeven.

Toelichting mutaties:

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Inkomensoverdracht

De raming wordt per saldo met € 0,9 miljoen verhoogd. Dit is op basis van realisatiegegevens.

Bijdrage aan agentschappen

Het budget voor de Dienst Uitvoering Onderwijs wordt per saldo met € 13,6 miljoen verlaagd. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de herverdeling van de DUO-budgetten (- € 13,9 miljoen) over de artikelen.

Ontvangsten

Het ontvangstenbudget wordt met € 0,4 miljoen verhoogd. Dit is op basis van realisatiegegevens.

ART. NR. 13 LESGELD

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 13 (Eerste suppletioire begroting) (Bedragen x € 1.000)									
	Ontwerpbe- groting 2019 (1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1° suppletioire begroting 2019 (4)	Stand 1° suppletioire begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Verplichtingen	6.649	0	6.649	6.182	12.831	6.771	7.116	7.291	7.414
Uitgaven	6.649	0	6.649	6.182	12.831	6.771	7.116	7.291	7.414
Waarvan juridisch verplicht	100%		100%		100%				
Bijdrage aan agentschappen	6.649	0	6.649	6.182	12.831	6.771	7.116	7.291	7.414
- Dienst Uitvoering Onderwijs	6.649		6.649	6.182	12.831	6.771	7.116	7.291	7.414
Ontvangsten	238.734	0	238.734	- 6.868	231.866	- 14.443	- 11.091	- 3.642	3.621

In de kolom "Mutaties 1° suppletioire begroting 2019" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2019» weergegeven.

Toelichting mutaties:

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bijdrage aan agentschappen

Het budget voor de Dienst Uitvoering Onderwijs wordt per saldo met € 6,2 miljoen verhoogd. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de herverdeling van de DUO-budgetten (€ 5,1 miljoen) over de artikelen.

Ontvangsten

Het ontvangstenbudget wordt met € 6,9 miljoen verlaagd. Het aantal mbo studenten in de referentieraming is gedaald waardoor de ontvangsten op het lesgeld ook dalen. De daling wordt gedempt door de gestegen CPI. Een hogere prijsontwikkeling zorgt namelijk voor hogere ontvangsten dan eerder geraamd.

ART. NR. 14 CULTUUR

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 14 (Eerste suppletioire begroting) (Bedragen x € 1.000)									
	Ontwerp- begroting 2019 (1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1° supple- toire begroting 2019 (4)	Stand 1° suppletioire begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Verplichtingen	589.734	0	589.734	- 125.475	464.259	48.062	49.071	53.190	53.077
Waarvan garantieverplichtingen	0	0	0	- 125.510	- 125.510				
Uitgaven	967.703	0	967.703	35	967.738	48.062	49.071	53.190	53.077
Waarvan juridisch verplicht	93,0%		93,0%		97,7%				
Bekostiging	832.394	0	832.394	- 1.552	830.842	25.132	47.709	50.881	50.771
- Culturele basisinfrastructuur	445.012	0	445.012	22.850	467.862	27.869	49.621	49.858	49.748

	Ontwerp- begroting 2019 (1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1° supple- toire begroting 2019 (4)	Stand 1° suppletoire begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Vierjaarlijkse instellingen	248.365		248.365	22.850	271.215	22.319	49.621	49.858	49.748
Vierjaarlijkse fondsen	196.647		196.647	0	196.647	5.550	0	0	0
– Erfgoedwet	124.182	0	124.182	5.500	129.682	0	0	0	0
Huisvesting	83.025		83.025	0	83.025	0	0	0	0
Beheer en onderhoud collecties	41.157		41.157	5.500	46.657	0	0	0	0
– Wet stelsel openbare bibliotheekvoorziening	48.004	0	48.004	– 48.004	0	0	0	0	0
Stelseltaken openbare bibliotheekvoorzieningen	24.534		24.534	– 24.534	0	– 942	– 942	– 942	– 942
Digitale openbare bibliotheek	12.200		12.200	– 12.200	0	435	435	435	435
Bibliotheekvoorziening leesgehandicapten	11.270		11.270	– 11.270	0	507	507	507	507
– Monumentenzorg	173.119		173.119	18.102	191.221	– 3.038	– 2.635	300	300
– Archieven incl. Regionale Historische Centra	25.286		25.286	0	25.286	0	0	0	0
– Flankerend beleid huisvesting	6.573		6.573	0	6.573	0	0	0	0
– Cultuureducatie met Kwaliteit	10.218		10.218	0	10.218	301	723	723	723
Subsidies	77.363	0	77.363	– 3.716	73.647	21.757	316	895	895
– Verbreden inzet cultuur	16.516		16.516	– 1.850	14.666	– 750	0	0	0
– Internationaal cultuurbeleid (incl. HGIS)	9.005		9.005	0	9.005	0	0	0	0
– Programma leesbevordering	3.350		3.350	0	3.350	0	0	0	0
– Creatieve Industrie	7.475		7.475	– 5.523	1.952	0	0	0	0
– Monumentenzorg	0		0	3.516	3.516	138	135	0	0
– Erfgoed en ruimte	0		0	0	0	0	0	0	0
– Erfgoed en fysieke leefomgeving	3.000		3.000	230	3.230	0			
– Specifiek cultuurbeleid	38.017		38.017	– 89	37.928	22.369	181	895	895
Opdrachten	14.516	0	14.516	3.400	17.916	– 376	– 69	299	292
– Beleidsonderzoek evaluaties en kennisbasis	2.101		2.101	– 227	1.874	0	0	0	0
– Monumentenzorg	3.717		3.717	4.610	8.327	– 300	0	0	0
– Archeologie	4.893		4.893	874	5.767	– 388	– 388	0	0
– Erfgoed en ruimte	0		0	0	0	0	0	0	0
– Erfgoed en fysieke leefomgeving	2.500		2.500	– 2.055	445	0	0	0	0
– Overige opdrachten	1.305		1.305	198	1.503	312	319	299	292
Bijdrage aan agentschappen	40.646	0	40.646	1.838	42.484	1.484	1.050	1.050	1.054
– Nationaal Archief	26.981		26.981	803	27.784	476	782	782	786
– Nationaal Archief Programma	13.665		13.665	1.035	14.700	1.008	268	268	268
Bijdrage aan (inter)organisaties	2.784	0	2.784	65	2.849	65	65	65	65
– Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	2.784		2.784	65	2.849	65	65	65	65
Ontvangsten	494	0	494	0	494	0	0	0	0

In de kolom "Mutaties 1° suppletoire begroting 2019" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2019» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 125,5 miljoen verlaagd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties wordt vooral veroorzaakt door een verlaging van de garantieverplichtingen. De belangrijkste oorzaak zijn de garanties in het kader van de indemniteitsregeling; er zijn voor € 129 miljoen meer garanties vervallen dan verleend in het eerste kwartaal van 2019.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget voor de culturele basisinfrastructuur groeit vanaf 2019 met ongeveer € 23 miljoen, als gevolg van de toevoeging van middelen voor loon- en prijsbijstelling. Vanaf 2021 stijgt de groei per saldo naar bijna € 50 miljoen. Dat komt vooral doordat vanaf 2021, als de volgende vierjarige periode van de culturele basisinfrastructuur start, middelen uit het Regeerakkoord aan dit budget worden toegevoegd (jaarlijks circa € 28 miljoen).

Het budget voor de Erfgoedwet wordt met € 5,5 miljoen verhoogd voor een uitgave via de Erfgoedwet aan Het Nieuwe Instituut, die eerder was geraamd op het instrument subsidies en nu wordt overgeboekt.

Het budget voor de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorziening wordt op dit begrotingsartikel met € 48 miljoen verlaagd. De middelen zijn bestemd voor de Koninklijke Bibliotheek (KB) en worden overgeboekt naar begrotingsartikel 16 (Onderzoek en Wetenschapsbeleid), omdat de KB via dat begrotingsartikel wordt gesubsidieerd.

Het budget voor monumentenzorg wordt per saldo met ruim € 18 miljoen verhoogd. Dit saldo bestaat uit de toevoeging van Regeerakkoordmiddelen voor grote monumenten (€ 35,6 miljoen) en diverse overboekingen aan het Gemeentefonds (voor de ontwikkeling van kerkenvisies), aan het Provinciefonds (voor monumenten in het aardbevingsgebied en voor Schokland) en aan het opdrachten- en subsidiebudget van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed.

Subsidies

Het budget voor creatieve industrie wordt verlaagd met € 5,5 miljoen als gevolg van een overboeking naar het financiële instrument bekostiging (zie ook toelichting bij bekostiging).

ART. NR. 15 MEDIA

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 15 (Eerste suppletioire begroting) (Bedragen x € 1.000)									
	Ontwerpbe- groting 2019	Mutaties via NvW, (1) moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1° suppletioire begroting 2019 (4)	Stand 1° suppletioire begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Verplichtingen	960.829	40.000	1.000.829	12.605	1.013.434	5.191	22.413	20.658	42.361

	Ontwerpbe- groting 2019 (1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1° suppletore begroting 2019 (4)	Stand 1° suppletore begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Uitgaven	960.829	40.000	1.000.829	12.605	1.013.434	5.191	22.413	20.658	42.361
Waarvan juridisch verplicht	99,8%		99,9%		99,9%				
Bekostiging	954.836	40.000	994.836	9.449	1.004.285	4.945	22.167	20.412	42.136
- Publieke Omroep (omroepinstellingen)	876.476	0	876.476	11.912	888.388	12.898	3.495	3.495	3.495
Landelijke publieke omroep	731.821		731.821	0	731.821				
Regionale omroep	144.655		144.655	11.912	156.567	12.898	3.495	3.495	3.495
- Beheerstaken landelijke publieke omroep	39.298	0	39.298	1.014	40.312	933	933	933	933
Stichting Omroep Muziek	16.348		16.348	418	16.766	386	386	386	386
Uitzenden en uitzendgereedmaken	0		0	0	0	0	0	0	0
Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid (NIBG)	22.950		22.950	596	23.546	547	547	547	547
- Dotaties, bijdragen publieke omroep	13.568	0	13.568	2.134	15.702	5.024	5.024	5.024	5.024
Stimuleringsfonds voor de Journalistiek	2.139		2.139	55	2.194	51	51	51	51
Onderzoeksjournalistiek (RA- middelen)	0		0	2.000	2.000	4.900	4.900	4.900	4.900
Filmfonds van de omroep en Telfilm (CoBo)	8.335		8.335		8.335				
Mediawijsheid Expertisecentrum (Bewust mediagebruik)	1.522		1.522	39	1.561	36	36	36	36
Organisatie van Lokale Omroepen in Nederland (OLON)	1.572		1.572	40	1.612	37	37	37	37
- Dotaties/ontrekking Algemene Mediareserve	25.174	40.000	65.174	- 6.360	58.814	- 14.479	12.146	10.391	32.115
- Overige bekostiging media (uit rente AMR)	320		320	749	1.069	569	569	569	569
Subsidies	894	0	894	2.917	3.811	17	17	17	17
- Subsidies	894		894	2.917	3.811	17	17	17	17
Opdrachten	430	0	430	12	442	12	12	12	12
- Opdrachten	430		430	12	442	12	12	12	12
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	4.609	0	4.609	226	4.835	216	216	216	195
- Commissariaat voor de Media	4.609		4.609	226	4.835	216	216	216	195
Bijdrage aan (inter)organisaties	60	0	60	1	61	1	1	1	1
- European Audiovisual Observatory	60		60	1	61	1	1	1	1
Ontvangsten	163.000	0	163.000	- 13.146	149.854	- 18.546	- 1.446	- 3.346	18.254

In de kolom "Mutaties 1° suppletore begroting 2019" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2019» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 12,6 miljoen verhoogd. Deze verhoging hangt samen met de hieronder toegelichte uitgavenmutaties.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget voor bekostiging wordt per saldo met € 9,4 miljoen verhoogd.

- Een hogere onttrekking aan de Algemene Mediareserve (AMr) als gevolg van de lagere, aangepaste raming van de reclameopbrengsten in de mediabegrotingsbrief 2019 (- € 13,1 miljoen).
- Toevoeging uit Regeerakkoordmiddelen onderzoeksjournalistiek (€ 4,9 miljoen).
- Overboeking van de post dotatie/onttrekking AMr (- € 7,9 miljoen) naar de Regionale Omroep voor Samenwerkingsprojecten Regionale Omroepen.
- Verhoging van het budget voor de Regionale Omroep voor Samenwerkingsprojecten Regionale Omroepen (€ 7,9 miljoen) ten laste van de post dotatie/onttrekking AMr.
- Overboeking van de Regeerakkoordmiddelen onderzoeksjournalistiek van bekostiging naar subsidies (- € 2,9 miljoen).
- Toevoeging van prijsbijstelling 2019 (€ 18,6 miljoen) (zie paragraaf 2.1).
- Niet bestede middelen 2018 die worden toegevoegd aan de AMr vanuit de eindejaarsmarge (€ 2,0) (zie paragraaf 2.1).
- Overige mutaties (- € 0,2 miljoen).

Subsidies

Het budget voor subsidies wordt per saldo met € 2,9 miljoen verhoogd door een overboeking van de Regeerakkoordmiddelen onderzoeksjournalistiek van bekostiging naar subsidies.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

Het budget voor bijdragen aan ZBO's en RWT's wordt per saldo met € 0,2 miljoen verhoogd als gevolg van prijsbijstelling 2019.

Ontvangsten

Het ontvangstenbudget wordt met € 13,1 miljoen verlaagd. De reden hiervan is de gedaalde raming van de reclameopbrengsten.

ART. NR. 16 ONDERZOEK EN WETENSCHAPSBELEID

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 16 (Eerste suppletore begroting) (Bedragen x € 1.000)									
	Ontwerpbe- groting 2019 (1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1° suppletore begroting 2019 (4)	Stand 1° suppletore begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Verplichtingen	1.179.678	0	1.179.678	9.542	1.189.220	- 50.148	- 53.912	- 55.927	- 57.004
Uitgaven	1.228.371	0	1.228.371	7.183	1.235.554	- 50.103	- 52.702	- 56.618	- 57.004
Waarvan juridisch verplicht	99,7%		99,7%		99,9%				
Bekostiging	1.106.383	0	1.106.383	4.612	1.110.995	- 50.724	- 53.323	- 57.239	- 57.625
• Hoofdbekostiging	707.581	0	707.581	- 3.265	704.316	- 56.888	- 57.388	- 59.056	- 58.125
<i>NWO-wet en WHW</i>									
- NWO	571.192	0	571.192	- 51.894	519.298	- 56.888	- 57.388	- 59.056	- 58.125

	Ontwerpbe- grotting 2019 (1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1° supplettoire begroting 2019 (4)	Stand 1° supplettoire begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
- KNAW	89.216	0	89.216	0	89.216	0	0	0	0
- KB	47.173	0	47.173	48.629	95.802	0	0	0	0
• Aanvullende bekostiging	398.802	0	398.802	7.877	406.679	6.164	4.065	1.817	500
- NWO Talentenontwikkeling	170.885	0	170.885	0	170.885	0	0	0	0
- NWO TTW	8.000	0	8.000	0	8.000	0	0	0	0
- NWO Grootchalige researchinfrastructuur	85.380	0	85.380	0	85.380	0	0	0	0
- Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek	20.890	0	20.890	7.877	28.767	6.164	4.065	1.817	500
- Poolonderzoek	3.147	0	3.147	0	3.147	0	0	0	0
- Caribisch Nederland	2.500	0	2.500	0	2.500	0	0	0	0
- NWO NWA	108.000	0	108.000	0	108.000	0	0	0	0
Subsidies	26.237	0	26.237	1.226	27.463	- 645	- 645	- 645	- 645
- Stichting NLBIF	550	0	550	0	550	0	0	0	0
- Naturalis Biodiversity Center	6.265	0	6.265	0	6.265	0	0	0	0
- BPRC	9.608	0	9.608	0	9.608	0	0	0	0
- NCWT/NEMO	3.366	0	3.366	0	3.366	0	0	0	0
- STT	221	0	221	0	221	0	0	0	0
- Stichting AAP	1.032	0	1.032	0	1.032	0	0	0	0
- Nationale coördinatie	5.195	0	5.195	1.226	6.421	- 645	- 645	- 645	- 645
Opdrachten	300	0	300	0	300	0	0	0	0
- Opdrachten	300	0	300	0	300	0	0	0	0
Bijdrage aan agentschappen	944	0	944	- 23	921	- 102	- 102	- 102	- 102
- Dienst Uitvoering Onderwijs	280	0	280	- 280	0	- 280	- 280	- 280	- 280
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	664	0	664	257	921	178	178	178	178
Bijdrage aan (inter)organisaties	94.507	0	94.507	1.368	95.875	1.368	1.368	1.368	1.368
- EMBC	853	0	853	88	941	88	88	88	88
- EMBL	5.198	0	5.198	29	5.227	29	29	29	29
- ESA	31.065	0	31.065	0	31.065	0	0	0	0
- CERN	44.800	0	44.800	1.368	46.168	1.368	1.368	1.368	1.368
- ESO	10.019	0	10.019	- 148	9.871	- 117	- 117	- 117	- 117
- NTU/INL	2.572	0	2.572	31	2.603	0	0	0	0
Ontvangsten	101	0	101	0	101	0	0	0	0

In de kolom "Mutaties 1° supplettoire begroting 2019" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2019» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 9,5 miljoen verhoogd. Deze verhoging hangt samen met de hieronder toegelichte uitgavenmutaties.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget voor de bekostiging wordt per saldo met € 4,6 miljoen verhoogd. Deze verhoging is een gevolg van onder meer de volgende mutaties:

- Interne overboeking van € 55 miljoen naar artikel 7 (Hoger onderwijs) inzake de doorverdeling van de extra onderzoeksmiddelen voor de sectorplannen Bèta/Techniek en Social Science Humanities.
- Interne overboeking van het budget ad € 48,6 miljoen voor de WSOB van artikel 14 (Cultuur) ten behoeve van de Koninklijke Bibliotheek.
- De toevoeging van de loon- en prijsbijstelling (€ 1,8 miljoen); zie de toelichting in paragraaf 2.1.
- Diverse interne en externe overboekingen van andere beleidsartikelen die het budget totaal verhogen met € 9,2 miljoen.

Bijdrage aan (inter)nationale organisaties

Het budget voor wordt per saldo met € 1,4 miljoen verhoogd in verband met de toevoeging van de prijsbijstelling 2019; zie de toelichting in paragraaf 2.1.

ART. NR. 25 EMANCIPATIE

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 25 (Eerste suppletore begroting) (Bedragen x € 1.000)										
	Ontwerpbe- groting 2019	Mutaties via NvW, (1) moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1° suppletore begroting 2019 (4)	Stand 1° suppletore begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	
Verplichtingen	6.643	0	6.643	- 847	5.796	- 546	152	196	439	
Uitgaven	15.880	0	15.880	927	16.807	670	519	509	439	
Waarvan juridisch verplicht	72,4%		72,4%		81,7%					
Bekostiging	8.270	0	8.270	177	8.447	177	177	177	177	
• Kennisinfrastructuur	8.270	0	8.270	177	8.447	177	177	177	177	
– Vrouwenemancipatie			0		0					
– LHBTI			0		0					
– Gender- en LHBTI-gelijkheid	8.270		8.270	177	8.447	177	177	177	177	
Subsidies	3.431	0	3.431	635	4.066	386	235	225	155	
• Subsidieregeling emancipatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
– Vrouwenemancipatie			0		0					
– LHBTI			0		0					
• Subsidieregeling emancipatie 2011	786	0	786	53	839	0	0	0	0	
– Vrouwenemancipatie	786		786	- 392	394					
– LHBTI			0	445	445					
• Subsidieregeling Gender- en LHBTI-gelijkheid 2017-2022	2.645		2.645	582	3.227	386	235	225	155	
Opdrachten	1.043	0	1.043	31	1.074	23	23	23	23	
– Vrouwenemancipatie			0		0					
– LHBTI			0		0					
– Gender- en LHBTI-gelijkheid	1.043		1.043	31	1.074	23	23	23	23	
Bijdrage aan agentschappen	136	0	136	3	139	3	3	3	3	

	Ontwerpbe- groting 2019 (1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1° suppletore begroting 2019 (4)	Stand 1° suppletore begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
- DUS-I	136		136	3	139	3	3	3	3
Bijdrage aan medeoverheden	3.000	0	3.000	81	3.081	81	81	81	81
• Gemeentefonds BZK	3.000	0	3.000	81	3.081	81	81	81	81
- Vrouwenemancipatie			0		0				
- LHBTI			0		0				
- Gender- en LHBTI-gelijkheid	3.000		3.000	81	3.081	81	81	81	81
Bijdrage aan (inter)organisaties	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- LHBTI			0		0				
Ontvangsten	0	0	0		0				

2.3. De niet-beleidsartikelen

ART. NR. 91 NOG ONVERDEELD

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, artikel 91 (Eerste suppletore begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Ontwerpbe- groting 2019 (1) en amende- menten (2)	Mutaties via NvW, motie (1) en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1e suppletore begroting 2019 (4)	Stand 1e suppletore begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Verplichtingen	0	0	0	0	0	155.415	179.558	192.968	198.598
Uitgaven	0	0	0	0	0	155.415	179.558	192.968	198.598
Loonbijstelling	0		0		0	0	0	0	0
- waarvan programma									
- waarvan apparaat									
Prijsbijstelling	0		0		0	0	0	0	0
- waarvan programma									
- waarvan apparaat									
Onvoorzien	0		0	0	0	155.415	179.558	192.968	198.598
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Verdeling loon- en prijsbijstelling (Eerste suppletore begroting 2019) (Bedragen x € 1.000)

Art.	Omschrijving	Loonbijstelling	Prijsbijstelling
1	Primair onderwijs	293.157	19.265
3	Voortgezet onderwijs	225.112	
4	Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	95.227	
6	Hoger onderwijs	75.183	
7	Wetenschappelijk onderwijs	100.510	3
8	Internationaal beleid	100	42
9	Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid	1.041	29
11	Studiefinanciering	1.258	28.305
12	Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten	205	1.774
13	Lesgelden	86	
14	Cultuur	14.797	10.927
15	Media	19	18.568
16	Onderzoek en wetenschapsbeleid	1.779	1.368
25	Emancipatie	381	59

Art.	Omschrijving	Loonbijstelling	Prijsbijstelling
95	Apparaat Kerndepartement	5.879	
Niet-verplichte LPO			
-	Totaal niet-verplichte LPO	62.049	83.234
	Totaal	876.783	163.574

In de kolom "Mutaties 1^e suppletoire begroting 2019" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2019» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Loonbijstelling

Het budget voor 2019 blijft per saldo ongewijzigd. De toegevoegde loonbijstelling tranche 2019 die verplicht is, is direct structureel verdeeld over de artikelen. De niet-verplichte loonbijstelling is ingezet voor de openstaande taakstelling op artikel 91 (Nog onverdeeld).

Prijsbijstelling

Het budget voor 2019 blijft per saldo ongewijzigd. De toegevoegde prijsbijstelling tranche 2019 die verplicht is, is direct structureel verdeeld over de artikelen. De niet-verplichte prijsbijstelling is ingezet voor de openstaande taakstelling op artikel 91 (Nog onverdeeld).

Onvoorzien

Het budget voor de post Nader te verdelen wordt vanaf 2020 per saldo verhoogd met € 155,4 miljoen in 2020 oplopend naar € 198,6 miljoen in 2023. De belangrijkste verklaringen hiervoor zijn:

- een verhoging van € 41 miljoen structureel voor het stimuleren van bèta- en techniekopleidingen in het ho. Deze staat tijdelijk op artikel 91; mede op basis van de uitkomsten van de commissie Van Rijn zullen deze middelen worden verdeeld over de betreffende beleidsartikelen.
- een verhoging van € 114,4 miljoen in 2020 oplopend tot € 148,3 miljoen in 2023 door de inzet van niet verplichte loon- en prijsbijstelling voor de openstaande taakstelling op dit artikel en de tegenvaller DUO (zie ook paragraaf 2.1).

ART. NR. 95 APPARAATSUITGAVEN KERNDAPARTEMENT

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, artikel 95 (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)									
	Ontwerpbe- groting 2019 (1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2019 (4)	Stand 1 ^e suppletoire begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Verplichtingen	259.975	0	259.975	8.527	268.502	15.639	16.254	16.811	16.302
Uitgaven	259.975	0	259.975	8.527	268.502	15.639	16.254	16.811	16.302
Personele uitgaven	192.869	0	192.869	3.390	196.259	9.990	10.611	11.167	10.986
Waarvan									

	Ontwerpbe- grotting 2019 (1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3)=(1+2)	Mutaties 1° suppletoire begroting 2019 (4)	Stand 1° suppletoire begroting 2019 (5)=(3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
- <i>eigen personeel</i>	183.336		183.336	2.876	186.212	9.566	10.487	11.167	10.986
- <i>inhuur externen</i>	5.751		5.751	514	6.265	424	124	0	0
- <i>overige personele uitgaven</i>	3.782		3.782	0	3.782	0	0	0	0
Materiële uitgaven	67.106	0	67.106	5.137	72.243	5.649	5.643	5.644	5.316
<i>Waarvan</i>									
- <i>ICT</i>	24.198		24.198	4.875	29.073	5.085	5.085	5.085	4.737
- <i>bijdrage aan SSO's</i>	25.385		25.385	- 823	24.562	- 73	- 73	- 73	- 55
- <i>overige materiële uitgaven</i>	17.523		17.523	1.085	18.608	637	631	632	634
Begrotingsreserve schatkistbankieren	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontvangsten	567	0	567	0	567	0	0	0	0

In de kolom "Mutaties 1° suppletoire begroting 2019" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2019» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Personele uitgaven

Het budget voor personele uitgaven wordt per saldo met € 3,4 miljoen verhoogd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Een verhoging van het budget met € 5,9 miljoen door toevoeging van de loonbijstelling tranche 2019.
- Een verhoging van het budget met € 2,6 miljoen o.a. als gevolg van inzet van de eindejaarsmarge 2018 en de dekking van het aandeel van OCW in Rijksbrede ICT-problematiek (doorbelasting van de kosten voor rijksbrede IT-ontwikkelingen).
- Een verhoging van het budget met 0,7 miljoen door diverse interdepartementale overboekingen, waaronder de bijdragen van verschillende departementen aan het Rijksprogramma Duurzaam Digitale Informatiehuishouding.
- Een verlaging van het budget met € 5,5 miljoen door enkele kasschuiven van 2019 naar latere jaren voor het lerarenregister en het project Gelijke Kansen Alliantie.

Materiële uitgaven

Het budget voor materiële uitgaven wordt per saldo met € 5,1 miljoen verhoogd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Een verhoging van het budget met € 5,0 miljoen voor de dekking van het aandeel van OCW in Rijksbrede ICT-problematiek. Deze kosten zullen door BZK aan de departementen worden doorbelast voor rijksbrede IT-ontwikkelingen.

2.4. AGENTSCHAP DIENST UITVOERING ONDERWIJS (DUO)

In deze paragraaf is de 1° suppletoire begroting opgenomen van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). DUO is de uitvoeringsorganisatie van de rijksoverheid voor het onderwijs. DUO levert producten en diensten op het

terrein van bekostiging van instellingen, financiering van studenten en informatievoorziening. Daarnaast verricht DUO werkzaamheden voor overige departementen en derden.

Exploitatieoverzicht Baten-lastenagentschap DUO Suppletore begroting 2019 (Eerste suppletore begroting) (Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	(1) Vastge- stelde begroting	(2) Mutaties 1 ^e supple- toire begroting	(3)=(1)+(2) Totaal geraamd
Baten			
Omzet moederdepartement	218.863	42.322	261.185
Omzet overige departementen	57.300	0	57.300
Omzet derden	5.200	0	5.200
Rentebaten			0
Vrijval voorzienigen			0
Bijzondere baten			0
Totaal baten	281.363	42.322	323.685
Lasten			
Apparaatskosten	271.563	36.522	308.085
- Personele kosten	184.563	32.972	217.535
- <i>Waarvan eigen personeel</i>	146.960	18.489	165.449
- <i>Waarvan inhuur externen</i>	31.603	12.983	44.586
- <i>Waarvan overige personele kosten</i>	6.000	1.500	7.500
- Materiele kosten	87.000	3.550	90.550
- <i>Waarvan apparaat ICT</i>	22.000	2.000	24.000
- <i>Waarvan bijdrage aan SSO's</i>	22.000	1.000	23.000
- <i>Waarvan overige materiële kosten</i>	43.000	550	43.550
Rentelasten	0	0	0
Afschrijvingskosten	9.700	5.800	15.500
- Materieel	7.700	3.900	11.600
- <i>Waarvan apparaat ICT</i>	7.400	3.000	10.400
- <i>Waarvan overige materiële afschrijvingskosten</i>	300	900	1.200
- Immaterieel	2.000	1.900	3.900
Overige lasten	0	0	0
- Dotaties voorzienigen	0	0	0
- Bijzondere lasten	0	0	0
Totaal lasten	281.263	42.322	323.585
Saldo van baten en lasten gewone bedrijfsuitoefening	100	0	100
Agentschapdeel Vpb lasten	100		100
Saldo van baten en lasten	0	0	0

Toelichting:

De baten van de 1e suppletore begroting laten een stijging zien van € 42,3 miljoen ten opzichte van oorspronkelijk vastgestelde begroting 2019 (€ 281,4 miljoen).

Baten

Omzet moederdepartement

De stijging heeft betrekking op de werkzaamheden voor het noodzakelijk onderhoud en vervanging van de ICT-systemen (€ 16,0 miljoen). Verder zijn middelen toegekend voor verbetering bereikbaarheid (€ 6,5 miljoen) en

voor de uitvoering van persoonsgericht innen (€ 3,1 miljoen). Tevens zijn middelen toegekend voor de uitvoering van het digitaal afnemen van toetsen en examens inclusief de eindtoets Primair Onderwijs (€ 4,6 miljoen), compensatie meerkosten DigiD (€ 1,6 miljoen), compensatie niet gerealiseerde deregulering (€ 2,6 miljoen) en extra middelen voor overige diverse uitvoeringskosten (€ 4,9 miljoen). Daarnaast is € 3,0 miljoen toegekend voor de gestegen kosten voor de loon- en prijsontwikkeling 2019.

Lasten

Apparaatskosten

De kosten van de 1e suppletoire begroting laten een stijging zien van € 42,3 miljoen ten opzichte van oorspronkelijk vastgestelde begroting 2019. De personele begroting laat een stijging zien van € 33,0 miljoen. De materiële begroting een stijging zien van € 3,5 miljoen en de afschrijvingen laten een stijging zien van € 5,8 miljoen. Deze mutaties hebben een verband met het eerder genoemde noodzakelijk onderhoud en vervangingen van de ICT-systemen, extra kosten bereikbaarheid, uitvoering persoonsgericht innen, de uitvoering van het digitaal afnemen van toetsen en examens, compensatie meerkosten DigiD, compensatie niet gerealiseerde deregulering, overige diverse uitvoeringskosten en de gestegen kosten voor loon- en prijsontwikkeling 2019.

Kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht (Bedragen x € 1.000)			
Omschrijving	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)
	Vastgestelde begroting	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting	Stand 1 suppletoire begroting
1. Rekening courant RHB 1 januari 2019	14.040		14.040
Totaal ontvangen operationele kasstroom (+)	281.363	42.322	323.685
Totaal uitgaven operationele kasstroom (-/-)	- 271.663	- 42.322	- 313.985
2. Totaal operationele kasstroom	9.700	0	9.700
Totaal investeringen (-/-)	- 9.858	- 37.842	- 47.700
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)			0
3. Totaal investeringskasstroom	- 9.858	- 37.842	- 47.700
Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)			0
Eenmalig storting van moederdepartement (+)			0
Aflossingen op leningen (-/-)	- 936	- 2.096	- 3.032
Beroep op leenfaciliteit (+)	1.248	47.700	48.948
4. Totaal financieringskasstroom	312	45.604	45.916
5. Rekening courant RHB 31 december 2019 (=1+2+3+4)	14.194	7.762	21.956

Het kasstroomoverzicht is aangepast ten opzichte van de oorspronkelijke begroting met de eerder genoemde additionele middelen. Daarnaast is de aangevraagde leenfaciliteit verwerkt en daarbij behorende investeringen in vervangingen van de ICT-systemen. Als gevolg van het volledig afdekken van de nu geplande investeringen laat de rekening courant een stijging zien van € 7,8 miljoen.